

การถ่ายทอดความสุภาพในถ้อยคำแสดงความคิดเห็นในบริบททางการแพทย์ :
กรณีศึกษาบทบรรยายใต้ภาพภาษาไทยเรื่อง *Grey's Anatomy*¹

Transferring politeness in opinion utterances in medical context:

A case study of the Thai subtitles of *Grey's Anatomy*

Received: May, 17, 2019

Revised: August, 14, 2019

Accepted: October, 27, 2019

ศรัญญา ชั่วเจริญศิริ

Saranya Chuacharoensiri

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

Research Institute for Languages and Cultures of Asia, Mahidol University

beer.saranya@gmail.com

กฤตยา อกนิษฐ์

Krittaya Akanisdha

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

Research Institute for Languages and Cultures of Asia, Mahidol University

krittaya.aka@mahidol.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการถ่ายทอดความสุภาพในถ้อยคำแสดงความคิดเห็นเป็นบทบรรยายได้ภาพ โดยใช้กรอบแนวคิด Grand Strategy of Politeness ของลีช (Leech, 2007) และนำกลวิธีการแปลของนิวมาร์ค (Newmark, 1988) มาปรับใช้ ข้อมูลวิจัยมาจากบทสนทนาภาษาอังกฤษของละครชุดทางโทรทัศน์แนวชีวิตแพทย์ เรื่อง *Grey's Anatomy* จำนวน 8 ตอน ผลการศึกษาพบการใช้ถ้อยคำแสดงความสุภาพที่เน้นการให้คุณค่ากับความคิดเห็นของผู้ฟังในระดับสูงและความคิดเห็นของผู้พูดในระดับน้อยรวมกันทั้งหมด 773 ถ้อยคำ นอกจากนี้ ยังพบว่ามีกรกล่าวทวนถ้อยคำผู้ฟัง ซึ่งจัดเป็นหนึ่งในวิธีการแสดงความสุภาพโดยให้คุณค่ากับผู้ฟังในระดับสูงที่ Leech (2007) ไม่ได้กล่าวถึง ส่วนการถ่ายทอดความหมายด้านความสุภาพ พบการแปลเอาความมากกว่าการแปลตรงตัวสำหรับถ้อยคำแสดงความสุภาพด้านความคิดเห็น กลวิธีหลักที่นักแปลเลือกใช้ในการแปลเอาความ ได้แก่ 1) กลวิธีการแปลโดยอธิบายความ 2) กลวิธีการแปลโดยใช้คำตามวัฒนธรรมของภาษาปลายทาง และ 3) การแปลโดยปรับไวยากรณ์ให้เข้ากับภาษาปลายทาง อีกทั้งพบการละไม่แปลที่สื่อความหมายด้านความสุภาพ โดยผู้ชมสามารถทำความเข้าใจสารด้านความสุภาพผ่านทางอวัจนภาษาที่ปรากฏบนหน้าจอแทนบทบรรยายได้ภาพได้

คำสำคัญ: *Grey's Anatomy*, บริบททางการแพทย์, การแปลถ้อยคำแสดงความคิดเห็น, ความสุภาพ, การแปลบทบรรยายได้ภาพ

ABSTRACT

The purpose of this article is to study the transfer of politeness in opinion utterances in Thai subtitles translated from English. The theoretical framework employed in this study includes Grand Strategy of Politeness (Leech, 2007) and translation strategies (Newmark, 1988). The data were collected from the conversations in eight episodes of the medical drama television series, *Grey's Anatomy*. The findings revealed that, as for the use of polite utterances expressing a high value towards the hearer's opinion and a low value towards the speaker's opinion, there were a total of 773 utterances. Of these, paraphrasing of the hearer's utterances, classified as one of the techniques for polite opinion was not mentioned by Leech (2007). With regard to transferring the meaning of politeness, free translation technique was used more frequently than literal translation to convey the meaning of pragmatic politeness in opinion utterances. Major strategies of free translation applied by the translator were descriptive equivalence, cultural equivalence, and shifts. Omission of pragmatic politeness in Thai subtitles was also found, but the audience could still understand the polite meaning of source text through nonverbal language of politeness appearing on the screen.

Keywords: *Grey's Anatomy*, medical context, opinion utterance translation, politeness, subtitle translation

1. บทนำ

เทคโนโลยีการสื่อสารในยุคปัจจุบันก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ละครโทรทัศน์จากต่างประเทศจึงเป็นที่แพร่หลายผ่านสื่อช่องทางต่างๆ ในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นการแพร่ภาพผ่านทางโทรทัศน์ เว็บไซต์ หรือแอปพลิเคชันต่างๆ บนโทรศัพท์เคลื่อนที่ เช่น *YouTube, Netflix, Viu* เป็นต้น นอกจากละครโทรทัศน์จะช่วยสร้างความบันเทิงให้แก่ผู้ชมแล้ว ยังเป็นสื่อกลางในการเรียนรู้และการทำความรู้จักสังคมวัฒนธรรมที่หลากหลาย ดังนั้น นักแปลจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์บทแปลอันเป็นสะพานเชื่อมความหมายของต้นฉบับและความเข้าใจของผู้ชมที่ไม่เข้าใจภาษาต้นฉบับเข้าหากัน เพื่อให้ผู้ชมเข้าใจความหมายที่ปรากฏในต้นฉบับได้ ในการทำงานแปลบทบรรยายได้ภาพ นักแปลควรคำนึงถึงความหมายอันเป็นใจความสำคัญและความหมายทางวัฒนธรรมปฏิบัติศาสตร์ ซึ่งสื่อถึงการแสดงการกระทำผ่านถ้อยคำในบทสนทนาด้วย เนื่องจากความหมายทางวัฒนธรรมปฏิบัติศาสตร์เป็นส่วนที่ช่วยส่งผลให้ผู้ชมได้รับอรรถรสในการรับชม เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ผู้วิจัยขอนำเสนอตัวอย่างการแปลประกอบ ดังนี้

สถานการณ์ ผู้ฟังกำลังแจกจ่ายของขวัญวันแต่งงานให้กับเพื่อนร่วมงาน ทั้งที่งานแต่งงานถูกยกเลิกไปกลางคัน ผู้พูดจึงแสดงความเห็นเกี่ยวกับการแจกจ่ายของขวัญของผู้ฟัง

ผู้ฟัง I'm not giving you the Mixmaster.

ผู้พูด I think the tradition is you're supposed to return them.

บทแปล 1 ตามประเพณี คุณควรต้องส่งคืน

บทแปล 2 ผมว่า ตามประเพณี คุณต้องส่งคืนไม่ใช่เหรอ

จากตัวอย่างสถานการณ์ข้างต้น ผู้พูดกล่าวถ้อยคำว่า “I think the tradition is you're supposed to return them.” ซึ่งเป็นการแสดงความเห็นขัดแย้งต่อการกระทำของผู้ฟัง โดยแสดงความสุภาพผ่านถ้อยคำที่ว่า “I think” เพื่อลดระดับความสำคัญของความเห็นที่ผู้พูดกล่าวออกมา ว่าเป็นเพียงความคิดเห็นส่วนตัว และสอดคล้องกับหลักการแสดงความสุภาพที่ไม่ควรแสดงความเห็นขัดแย้งออกมาโดยตรง ในส่วนของบทแปลนั้น เห็นได้ว่า **บทแปล 1** เป็นบทแปลที่สื่อความอันเป็นสาระสำคัญได้ตามต้นฉบับ แต่มีการละไม่แปลคำว่า “I think” ซึ่งเป็นส่วนที่แสดงความหมายทางวัฒนธรรมปฏิบัติศาสตร์ที่แสดงความสุภาพ ขณะที่ **บทแปล 2** เป็นบทแปลที่สื่อความอันเป็นสาระสำคัญได้เช่นเดียวกัน และมีความหมายแฝงทางวัฒนธรรมปฏิบัติศาสตร์อยู่ด้วย โดยที่ถ้อยคำ **ผมว่า** สื่อความหมายในลักษณะของการแสดงความเห็น และ “**คุณต้องส่งคืนไม่ใช่เหรอ**” สื่อความหมายในลักษณะที่ไม่ใช่การบีบบังคับ ดังนั้น **บทแปล 2** จึงเป็นบทแปลที่แสดงความหมายทางวัฒนธรรมปฏิบัติศาสตร์ได้ดีกว่า **บทแปล 1**

การแปลให้ได้ความหมายเทียบเท่าทางวัฒนธรรมปฏิบัติศาสตร์นั้น ต้องอาศัยบริบทสถานการณ์แวดล้อม สถานภาพ และความสัมพันธ์ของคู่สนทนาในเรื่องเป็นปัจจัยพื้นฐานเพื่อวิเคราะห์ความหมายทางวัฒนธรรมปฏิบัติศาสตร์นั้น แล้วจึงถ่ายทอดความหมายนั้นออกมาสู่บทแปล แต่หากนักแปลขาดความเข้าใจในเรื่องความหมายทางวัฒนธรรมปฏิบัติศาสตร์ ก็อาจส่งผลให้ผลิตบทแปลที่ไม่สามารถถ่ายทอดความหมายทางวัฒนธรรมปฏิบัติ

ศาสตร์และรักษาอรรถรสไว้ได้ใกล้เคียงกับต้นฉบับ การถ่ายทอดความหมายทางวัจนปฏิบัติศาสตร์จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจศึกษา

ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา มีการศึกษาวิจัยทางวัจนปฏิบัติศาสตร์เกี่ยวกับความสุภาพกันอย่างกว้างขวาง แต่กลับพบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดความหมายด้านความสุภาพทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ (pragmatic politeness) ข้ามภาษาไม่มากนัก โดยเฉพาะในส่วนของชิ้นงานที่เป็นบรรยายใต้ภาพภาษาไทย ซึ่งยังไม่พบการศึกษาเรื่องนี้มาก่อน แม้ว่าสาขาวิชาวัจนปฏิบัติศาสตร์มีความสำคัญต่อสาขาวิชาการแปลเป็นอย่างมากก็ตาม นอกจากนี้ การจัดทำบทบรรยายใต้ภาพมีข้อจำกัดด้านภาษาและข้อจำกัดด้านเทคนิคอันเป็นลักษณะเฉพาะที่ส่งผลให้การผลิตบทแปลไม่ใช่เรื่องง่ายนักสำหรับผู้ที่ไม่มีความชำนาญในการแปลบทบรรยายใต้ภาพ ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการแปลความหมายด้านความสุภาพในบทบรรยายใต้ภาพ

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาประเด็นด้านความสุภาพจากละครชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง *Grey's Anatomy* ซึ่งเป็นละครแนวชีวิตด้านการแพทย์ ผลิตขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาและเผยแพร่ทางสถานีโทรทัศน์ช่องเอบีซี (ABC: American Broadcasting Company) โดยเริ่มออกอากาศเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ.2548 จนถึงวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ.2561 มีจำนวนภาค (season) ที่ออกอากาศมาแล้ว 15 ภาค รวมทั้งสิ้น 325 ตอน อีกทั้งยังได้รับการเสนอชื่อเข้าชิงรางวัลกว่า 180 รายการ และได้รับรางวัลทั้งสิ้น 48 รางวัล (ข้อมูล วันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ.2560) โดยคัดเลือกข้อมูลจากละครชุดทางโทรทัศน์เรื่องนี้จำนวน 8 ตอน แต่ละตอนมีความยาวประมาณ 40 นาที

โดยสังเขป เนื้อเรื่องของละครชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง *Grey's Anatomy* นำเสนอการดำเนินชีวิตของศัลยแพทย์ในโรงพยาบาลแห่งหนึ่งซึ่งเป็นโรงเรียนฝึกหัดแพทย์ในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเริ่มต้นจากเมเรดิธ เกรย์ (ตัวละครหลัก) เริ่มเข้าทำงานเป็นแพทย์ฝึกหัดประจำแผนกศัลยกรรมพร้อมกับแพทย์ฝึกหัดร่วมรุ่นคนอื่นๆ เนื้อหาในเรื่องส่วนใหญ่จึงค่อนข้างน่าติดตามเรื่องราวชีวิตประจำวันของแพทย์ในแผนกศัลยกรรม การทำงานในฐานะแพทย์ฝึกหัดจนกระทั่งถึงการสอบเลื่อนขั้น และได้เลื่อนขั้นเป็นแพทย์ประจำบ้าน แพทย์ประจำบ้านต่อยอด และอาจารย์แพทย์ ตามลำดับ อีกทั้งยังนำเสนอการพัฒนาความสัมพันธ์ของตัวละครต่างๆ ในด้านชีวิตการทำงานและความสัมพันธ์ส่วนตัว เนื้อเรื่องในแต่ละตอนมักเริ่มต้นจากการแจกจ่ายงานประจำวัน ตัวละครแต่ละตัวจะได้รับมอบหมายให้ดูแลผู้ป่วยแต่ละคนหรืองานที่ต้องรับผิดชอบเฉพาะสำหรับแต่ละตอน มีการหารือกันถึงแนวทางการรักษาและการเข้าร่วมผ่าตัด

ผู้วิจัยมีทัศนะว่าละครชุดทางโทรทัศน์เรื่องนี้มีความน่าสนใจ เนื่องจากบทสนทนาประกอบไปด้วยบทพูดของผู้ที่อยู่ในสังคมการทำงานซึ่งเป็นโรงเรียนฝึกหัดแพทย์ ตัวละครในเรื่องมีสถานภาพหลากหลายแตกต่างกันตามลำดับขั้นในสายอาชีพแพทย์ อีกทั้งยังนำเสนอความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตามเนื้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกันไปในแต่ละตอน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาความสัมพันธ์ส่วนตัวของตัวละครและพัฒนาการทางสายอาชีพของตัวละครในฉากที่เป็นโรงเรียนฝึกหัดแพทย์ซึ่งเป็นบริบทเชิงสถาบันหนึ่ง และช่วยทำให้เกิดความเข้าใจในความเป็นมาหรือเบื้องหลังของพฤติกรรมของตัวละครซึ่งล้วนเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่ส่งผลต่อการใช้ภาษาของตัวละคร และเป็นสิ่งสำคัญที่นักแปลควรต้องคำนึงถึงในการทำงานแปลบทบรรยายใต้ภาพ

อีกด้วย นอกจากนี้ ในบริบทสังคมการทำงาน การแสดงความคิดเห็นเป็นพฤติกรรมสื่อสารอย่างหนึ่งที่พบได้อยู่เสมอ เป็นการแสดงถึงตัวตนของบุคคลหนึ่งในฐานะปัจเจกบุคคล ผู้คนจึงชอบที่จะแสดงความคิดเห็น ไม่ว่าจะมีความคิดเห็นที่ตรงกันหรือความคิดเห็นที่ต่างกัน ผู้วิจัยจึงสนใจวิธีการกล่าวแสดงความคิดเห็น ว่าเมื่อต้องแสดงความคิดเห็นที่อาจทำให้คู่สนทนาไม่พอใจหรือไม่ชอบใจ จะมีวิธีการอย่างไรที่สามารถรักษาความสัมพันธ์กับคู่สนทนาไว้ได้

บทความวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการถ่ายทอดความสุภาพในถ้อยคำแสดงความคิดเห็นจากบทสนทนาภาษาอังกฤษเป็นบทบรรยายใต้ภาพภาษาไทยจากละครชุดทางโทรทัศน์ เรื่อง *Grey's Anatomy* โดยใช้กรอบแนวคิดเรื่องความสุภาพของเจฟฟรีย์ ลีช (Leech, 2007) และศึกษากลวิธีการแปลความหมายด้านความสุภาพ โดยปรับใช้กลวิธีการแปลของปีเตอร์ นิวมาร์ค (Newmark, 1988)

ในบทความนี้ “ความสุภาพ” หมายถึง พฤติกรรมการสื่อสารที่แสดงถึงปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งมีนัยของความสุภาพที่ส่งผ่านถ้อยคำของผู้พูดไปยังผู้ฟัง โดยคำนึงถึงบริบทแวดล้อมที่รวมถึงสถานการณ์ สถานภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา ร่วมกับบรรทัดฐานของสังคมหรือสถานการณ์นั้น ๆ

ในส่วนตัวของบทความนี้ ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัย ความสุภาพในถ้อยคำกล่าวแสดงความคิดเห็น กลวิธีการแปลความสุภาพในถ้อยคำกล่าวแสดงความคิดเห็น ตลอดจนบทสรุปและอภิปรายผล ตามลำดับ

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดที่ใช้

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแปลความสุภาพทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความสุภาพทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ และการแปลความหมายเทียบเท่าทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ ดังต่อไปนี้

2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแปลให้มีความหมายเทียบเท่าทางวัจนปฏิบัติศาสตร์นั้น ผู้วิจัยไม่พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดความสุภาพด้านความคิดเห็นจากภาษาอังกฤษเป็นบทบรรยายใต้ภาพภาษาไทยมาก่อน แต่พบงานวิจัยที่มีความใกล้เคียงกันเพียงงานวิจัยเดียวซึ่งเป็นการศึกษาของภรณ์ ภูศรี (Poosri, 2012) เกี่ยวกับกลวิธีการแปลวัจนกรรมไม่พอใจในบทบรรยายใต้ภาพจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ โดยอ้างอิงทฤษฎีความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown & Levinson, 1987) ในการจัดประเภทของวัจนกรรมไม่พอใจ ในงานวิจัยดังกล่าวพบความถี่ในการใช้วัจนกรรมแสดงความไม่พอใจด้วยถ้อยคำตรงประเด็นมากกว่าถ้อยคำที่ไม่ตรงประเด็น ส่วนกลวิธีการแปลวัจนกรรมการแสดงความไม่พอใจมี 5 กลวิธี ได้แก่ การแปลตรงตัว การปรับบทแปล การแปลเอาความ การแปลผสม และการละการแปล อีกทั้งพบปัจจัยที่ส่งผลต่อบทแปล ได้แก่ การใช้ภาษา วัฒนธรรม สถานการณ์ ข้อจำกัดด้านเวลา สภาพแวดล้อม และจำนวนตัวอักษรของบทบรรยายใต้ภาพ

นอกจากการศึกษากลวิธีการแปลบทบรรยายใต้ภาพภาษาอังกฤษข้างต้นแล้ว ยังพบงานวิจัยที่อยู่ในขอบข่ายของการแปลและความสุภาพดังเช่นงานวิจัยของฮาติมและเมสัน (Hatim & Mason, 1997,

pp.78-96) ที่ศึกษาการวิเคราะห์งานแปลเกี่ยวกับความสุภาพโดยอาศัยแนวคิดของบราวน์และเลวินสัน (Brown & Levinson, 1987) ในบทบรรยายใต้ภาพของภาพยนตร์ เรื่อง *Un Coeur en Hiver* จากภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาอังกฤษ ผลการศึกษาพบการเลือกใช้คำศัพท์ การเปลี่ยนรูปประโยค (เช่น ประโยคคำสั่งเป็นประโยคคำถาม) การใช้ถ้อยคำไม่จบประโยค การออกเสียงสูงต่ำ และการอ้างอิงโดยใช้คำกำกวม การละประธาน ที่สื่อความหมายของการใช้กลยุทธ์ที่มีการตกแต่งถ้อยคำเชิงบวกด้านการอ้างอิงความรู้ความเข้าใจร่วมกัน

นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยที่อยู่ในขอบข่ายการแปลความหมายเทียบเท่าจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ดังเช่นงานวิจัยกลวิธีการแปลความสุภาพในบทพากย์ภาพยนตร์แอนิเมชันจากของธัญธิดา ลิขิตพิทักษ์ (Likhitpitak, 2013) ซึ่งอ้างอิงทฤษฎีความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown & Levinson, 1987) เป็นหลักในการวิเคราะห์ร่วมกับหลักความสุภาพของลีช (Leech, 1983) ผลการศึกษาพบการใช้กลยุทธ์ความสุภาพเชิงบวกมากกว่าความสุภาพเชิงลบ ส่วนการแปลพบการแปลเอาความเป็นส่วนใหญ่และความสุภาพที่ปรากฏในฉบับแปลไม่เทียบเท่ากับต้นฉบับ โดยผู้ศึกษาให้เหตุผลไว้ว่าอาจมีสาเหตุมาจากความแตกต่างทางด้านภาษาและวัฒนธรรม ส่วนงานวิจัยของจิราวรรณ สุขวิทยากุล (Sukwitthayakul, 2014) ศึกษาการแปลความไม่สุภาพจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยในวรรณกรรมเยาวชน โดยอ้างอิงแนวคิดของเบาส์ฟิลด์ (Bousfield, 2008) ซึ่งมุ่งเน้นกลยุทธ์ที่ใช้ในการคุกคามหน้าผู้ฟัง และอ้างอิงกลวิธีการแปลของนิวมาร์ค (Newmark, 1988) โดยแบ่งกลวิธีการแปลเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การแปลแบบเน้นต้นฉบับและการแปลแบบเน้นฉบับแปล ผลการศึกษาพบการใช้กลวิธีการแปลทั้งสองประเภท โดยที่มีบทแปลบางส่วนไม่สามารถรักษากลยุทธ์ความไม่สุภาพไว้ได้ตามต้นฉบับ ส่งผลให้ไม่สามารถแสดงความไม่สุภาพที่ปรากฏในต้นฉบับไว้ในฉบับแปลได้ ผู้ศึกษาอ้างถึงความสำคัญของความหมายทางอรรถศาสตร์ควบคู่ไปกับความหมายทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ในการทำงานแปลอีกด้วย

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น พบว่าการศึกษาการถ่ายทอดความหมายด้านความสุภาพในบทแปลมีอยู่อย่างจำกัด และยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาการถ่ายทอดความหมายของถ้อยคำแสดงความสุภาพด้านความคิดเห็นจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยที่ใช้ข้อมูลวิจัยเป็นบทบรรยายใต้ภาพมาก่อน งานวิจัยนี้จึงอาจช่วยเสริมหรือเพิ่มเติมความรู้ความเข้าใจในด้านการถ่ายทอดความหมายด้านความสุภาพทางวัจนปฏิบัติศาสตร์สำหรับการแปลบทบรรยายใต้ภาพภาษาไทยได้บ้างไม่มากนัก

2.2. แนวคิดเกี่ยวกับความสุภาพทางวัจนปฏิบัติศาสตร์

เมื่อกล่าวถึงความสุภาพ ผู้คนทั่วไปมักนึกถึงความสุภาพซึ่งเป็นมารยาททางสังคมที่ผู้คนพึงปฏิบัติต่อกันตามขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมของสังคม แต่ความสุภาพที่นักวิชาการในแวดวงภาษาศาสตร์ให้ความสนใจนั้น เป็นพฤติกรรมการสื่อสารอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นอย่างมีเป้าหมายและมีเหตุผล ทั้งยังสามารถไปถึงปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและส่งผลให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันในกลุ่มคนหรือสังคมได้ งานวิจัยด้านความสุภาพทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดหลักสองแนวคิด ได้แก่ ทฤษฎีความสุภาพ (politeness theory) (Brown & Levinson, 1987) และหลักการความสุภาพ (politeness principle หรือ

PP) (Leech, 1983) เนื่องจากแนวคิดทั้งสองให้คำอธิบายไว้ค่อนข้างละเอียดและสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการศึกษาข้อมูลจริงได้ง่าย (Watts, 2003, p.63)

บราวน์และเลวินสัน (Brown & Levinson, 1987) มีแนวคิดที่ให้ความสนใจกับการรักษาหน้าของปัจเจกบุคคลหรือสมาชิกในกลุ่ม และเชื่อมโยง “หน้า” กับภาพลักษณ์ของบุคคลที่ปรากฏต่อสายตาผู้อื่นในลักษณะของการเสียหน้า การรักษาหน้า หรือการได้หน้า โดยแบ่ง “หน้า” ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) หน้าเชิงบวก (positive face) ซึ่งแสดงถึงความต้องการของผู้พูดในลักษณะเป็นที่ยอมรับ แสดงความเป็นมิตรหรือความเป็นพวกพ้อง และ 2) หน้าเชิงลบ (negative face) ซึ่งแสดงถึงความต้องการของผู้พูดในการกระทำสิ่งต่างๆ ได้อย่างอิสระ โดยให้ความเคารพนับถือ ลดระดับการคุกคามหน้า หรือการบีบบังคับผู้ฟัง บราวน์และเลวินสันเรียกแนวคิดนี้ว่า “Politeness strategies” ซึ่งมีหลักการว่า การสื่อสารเป็นเรื่องที่สมเหตุสมผลเพื่อวัตถุประสงค์หนึ่งๆ ร่วมกับแนวคิดเรื่อง “หน้า” โดยกลยุทธ์ความสุภาพนี้อ้างถึง “ภาพลักษณ์” หรือ “หน้า” หรือ “ความต้องการหน้า” (face wants) ของตนเอง (ผู้พูด) ถ้าผู้ใดก็ตามกล่าวถ้อยคำคุกคามหน้าผู้อื่นจะถือเป็นการกระทำคุกคามหน้า (Face-threatening act หรือ FTA) แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าผู้กล่าวถ้อยคำรู้ว่าถ้อยคำที่จะกล่าวเป็นการคุกคามหน้าผู้อื่นและได้พยายามเลือกกล่าวถ้อยคำที่คุกคามหน้าน้อยลงจะถือเป็นการกระทำที่รักษาหน้า (Face-saving act) หรือลดความเสี่ยงที่ผู้ฟังจะเกิดการเสียหน้า

ขณะที่ลีช (Leech, 1983) นำเสนอ “แนวคิดความสุภาพ” (Principles of Politeness หรือ PP) ที่ให้ความสำคัญกับการประเมินความยุ่งยาก (cost) และผลประโยชน์ (benefit) ที่เกี่ยวข้องกับผู้พูดและผู้ฟัง โดยนำเสนอไว้ ดังนี้ “Minimize other things being equal X the expression of impolite beliefs... Maximize (other things being equal) the expression of polite beliefs.” ซึ่งมีความหมายว่า ให้กล่าวถ้อยคำที่เชื่อว่าไม่สุภาพให้น้อยที่สุด และกล่าวถ้อยคำที่เชื่อว่าสุภาพให้มากที่สุด ในแนวคิดนี้ประกอบด้วยหลักความสุภาพ 6 ประการ ดังนี้ 1) หลีกเลี่ยงอ่อนหนักอ่อนเบา 2) หลีกเลี่ยงความเอื้อเฟื้อ 3) หลีกเลี่ยงขมขื่นดี 4) หลีกเลี่ยงถ่มถน 5) หลีกเลี่ยงตาม และ 6) หลีกเลี่ยงเห็นใจ ร่วมกับการใช้ตัวแปร 4 ตัวแปรในการตีความความสุภาพ อันได้แก่ อำนาจ ระยะห่างทางสังคม ขนาดการรบกวน และสิทธิและพันธะกรณี แต่แนวคิดของลีช (Leech, 1983) กลับไม่ได้รับความนิยมมากเท่าแนวคิดของบราวน์และเลวินสัน (Brown & Levinson, 1987) อันเนื่องมาจากมีหลักการจำนวนมากและอาจยังไม่หยุดนิ่ง (Thomas, 1995, p.168)

ต่อมาลีช (Leech, 2007) ได้ขยายความหลักการความสุภาพ (PP) ว่าเป็นเงื่อนไข (constraint) ที่สังเกตพบในพฤติกรรมการสื่อสารซึ่งช่วยหลีกเลี่ยงไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในการสื่อสารได้ โดยความสุภาพเป็นสิ่งที่มีความรัดระดับและเป็นพฤติกรรมที่มีเป้าหมาย กล่าวคือ ผู้พูดแสดงความสุภาพโดยกล่าวถ้อยคำบางคำและมีเป้าหมายในการใช้ถ้อยคำที่ระดับความสุภาพหนึ่งเพื่อสื่อความหมายให้ผู้ฟังเกิดความประทับใจ การขยายความในครั้งนี้เป็นปูพื้นฐานไปสู่การนำเสนอแนวคิดที่พัฒนาต่อยอดขึ้นมาจากแนวคิด PP ซึ่งเรียกว่า Grand Strategies of Politeness (GSP) (Leech, 2007) หลีกเลี่ยงการใช้คำว่า “Maxim” (หลักการ) เนื่องจากอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดได้ง่าย และเปลี่ยนมาใช้คำว่า “pragmatic constraint” แทน ลีชยังได้อธิบายแนวคิด GSP โดยยกตัวอย่างข้อมูลภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น และภาษาจีน เพื่อสนับสนุนการศึกษาด้านวัฒนธรรมปฏิบัติศาสตร์ข้ามวัฒนธรรม (cross-cultural pragmatics) ไว้ด้วย

แนวคิด GSP มีหลักการว่า ผู้พูดหรือผู้กล่าวถ้อยคำจะแสดงหรือสื่อความหมายในลักษณะที่ให้คุณค่ากับสิ่งที่เกี่ยวข้องกับผู้ฟังหรือผู้ที่ถูกกล่าวถึงในระดับสูง หรือให้คุณค่ากับสิ่งที่เกี่ยวข้องกับตนเองหรือตัวผู้พูดในระดับน้อย เห็นได้จากข้อความที่ Leech กล่าวว่า “Grand Strategy of Politeness: In order to be polite, S expresses or implies meanings which associate a high value with what pertains to O (O = other person(s), mainly the addressee) or associates as low value with what pertain to S (S = self, speaker)” (Leech, 2007, p.181) โดยสิ่งที่เกี่ยวข้องในที่นี้ ได้แก่ ความเอื้อเฟื้อ/การรู้จักผ่อนหนักผ่อนเบา การชื่นชมยินดี/การถ่อมตน พันธะหน้าที่ ความคิดเห็น และความรู้สึก เนื่องจากแนวคิด GSP มีรายละเอียดค่อนข้างมาก ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอเฉพาะส่วนที่นำมาใช้ในบทความนี้ ซึ่งคือส่วนที่เกี่ยวข้องกับถ้อยคำแสดงความสุภาพด้านความคิดเห็น โดยความสุภาพในถ้อยคำกล่าวแสดงความคิดเห็นแบ่งออกเป็น 2 ประเภทตามลักษณะการให้คุณค่าคู่สนทนา ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประเภทความสุภาพในถ้อยคำกล่าวแสดงความคิดเห็นตามแนวคิด GSP (Leech, 2007, p.182)

ประเภท	เงื่อนไข	ถ้อยคำ
1) การให้คุณค่ากับความเห็นของผู้ฟังหรือผู้ที่ถูกกล่าวถึงในระดับสูง	การเห็นชอบร่วมกัน	การแสดงความเห็นพ้อง, การแสดงความเห็นต่าง
2) การให้คุณค่ากับความเห็นของผู้พูดในระดับน้อย	การสงวนท่าทีในการแสดงความคิดเห็น	การแสดงความเห็น

จากหลักการแสดงความคิดเห็นที่ลีชอ้างถึงว่า การกล่าวแสดงความเห็นที่สอดคล้องกันเป็นสิ่งที่ควรกระทำเพื่อไม่ให้เกิดข้อขัดแย้ง ในขณะที่การกล่าวแสดงความเห็นที่แตกต่างเป็นสิ่งที่ไม่น่าพึงพอใจสำหรับผู้ฟัง เพราะอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งในข้อสนทนา ประเภทการแสดงความสุภาพโดยการให้คุณค่ากับความเห็นของผู้ฟังในระดับสูงนั้น จึงรวมวิธีการกล่าวแสดงความเห็นที่แตกต่างโดยใช้คำหวนเวลา (temporizing expression) ขึ้นต้น เช่น Well,.../Oh,... หรือการกล่าวแสดงความเห็นที่สอดคล้องกันก่อนแล้วจึงตามด้วยการกล่าวแสดงความเห็นที่แตกต่างกัน เป็นต้น ขณะที่ประเภทการแสดงความสุภาพโดยการให้คุณค่ากับความเห็นของผู้พูดในระดับน้อยเป็นไปในลักษณะของการสงวนท่าทีที่จะแสดงความคิดเห็น ซึ่งรวมถึงการกล่าวออกตัวเพื่อนำเสนอความเห็นของผู้พูดเอง เช่น การใช้คำว่า I think..., I guess..., I don't suppose... เป็นต้น นอกจากนี้ ลีช (Leech, 2007, p.181) ได้จัดระดับความสุภาพที่ให้คุณค่ากับความเห็นของผู้ฟังหรือผู้ที่ถูกกล่าวถึงในระดับสูงไว้ในระดับที่สูงกว่าการให้คุณค่าในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับผู้พูดเป็นหลัก นอกจากนี้เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด GSP ของลีช (Leech, 2007) และการประยุกต์ใช้แนวคิด GSP กับภาษาและวัฒนธรรมตะวันตกและตะวันออกแล้ว ยังมีส่วนของการวิพากษ์ถึงแนวคิดของบราวน์และเลวินสัน (Brown & Levinson, 1987) ว่าแอนเอียงไปทางภาษาวัฒนธรรมตะวันตกมากกว่า ประกอบกับที่เจนนี โทมัส (Thomas, 1995, pp.167-168) ได้สนับสนุนให้นำแนวคิด PP ของลีช (Leech, 1983) ซึ่งเป็นแนวคิดพื้นฐานของแนวคิด GSP มาใช้ในงานวิจัยเชิงเปรียบเทียบข้ามวัฒนธรรม และผู้วิจัยยังไม่พบการใช้แนวคิด GSP ในการวิเคราะห์งาน

แปลภาษาไทยมาก่อน ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการใช้แนวคิดที่แตกต่างไปจากแนวคิดของบราวน์และเลวินสัน (Brown & Levinson, 1987) ที่มีการใช้กับงานวิจัยภาษาไทยกันอย่างกว้างขวางอยู่แล้ว อาจมีส่วนช่วยเสริมหรือเพิ่มเติมสิ่งที่พบนอกเหนือจากแนวคิดกระแสหลักได้บ้าง ด้วยเหตุผลทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้แนวคิด Grand Strategy of Politeness (GSP) ของลีช (Leech, 2007) เป็นหลักในการวิเคราะห์ข้อมูลและการจัดแบ่งประเภทถ้อยคำแสดงความสุภาพในการวิจัยนี้

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการแปลความหมายเทียบเท่าทางวัจนปฏิบัติศาสตร์

ความหมายเทียบเท่าทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ (pragmatic equivalence) มีความสำคัญต่อการแปลเนื่องจากความหมายทางวัจนปฏิบัติศาสตร์มีส่วนช่วยรักษาอรรถรสในการรับชมให้ได้ใกล้เคียงกับผู้ชมที่รู้ภาษาต้นฉบับ ดังเช่นที่นิวมาร์ค (Newmark, 1988, p.83) ได้ระบุถึงกลวิธีการแปลแบบผสมให้เกิดความเทียบเท่าที่เรียกว่า functional cultural equivalent ซึ่งทำให้เกิดผลต่อผู้รับชมได้ทันที ในขณะที่เฮาส์ (House, 1977, pp.25-31) ได้กล่าวถึงความหมายทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ไว้ว่า ก่อให้เกิดพลังวัจนกรรมปฏิบัติของถ้อยคำ ซึ่งอาศัยไวยากรณ์และบริบทของสถานการณ์ที่แสดงให้เห็นถึงพลังวัจนกรรมปฏิบัติ เช่นเดียวกับฮาติม (Hatim, 2005, pp.28-29) ที่ให้ความสำคัญต่อความหมายเทียบเท่าในการแปลโดยกล่าวถึงต้นฉบับและบทแปลที่ให้ความหมายได้เหมือนกันในบริบทเดียวกัน และบทแปลส่งผลต่อผู้อ่านได้เช่นเดียวกับผู้อ่านงานต้นฉบับ จากที่กล่าวมาข้างต้น ความหมายเทียบเท่าทางวัจนปฏิบัติศาสตร์จึงเป็นสิ่งสำคัญในการผลิตบทแปลและส่งผลกระทบต่ออรรถรสของงานแปล

การแปลให้มีความหมายเทียบเท่าทางวัจนปฏิบัติศาสตร์นั้น นักแปลต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในภาษาและวัฒนธรรมต้นฉบับเป็นอย่างดี เพื่อให้ตีความความหมายทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง อีกทั้งต้องอาศัยทักษะความชำนาญในการถ่ายทอดความหมายดังกล่าวเป็นบทแปลที่ผู้ชมต่างภาษาและวัฒนธรรมสามารถเข้าถึงได้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างของโครงสร้างไวยากรณ์ระหว่างภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปลรูปแบบของบทบรรยายใต้ที่ภาษาต้นฉบับเป็นภาษาพูดและภาษาฉบับแปลเป็นภาษาเขียน รวมถึงประเภทของงานแปลอีกด้วย

นอกเหนือจากแนวคิดด้านการแปลให้มีความหมายเทียบเท่าทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ซึ่งเป็นแนวคิดหลักที่ใช้แล้ว ยังควรต้องคำนึงถึงข้อจำกัดเฉพาะสำหรับการแปลบทบรรยายใต้ภาพซึ่งเป็นประเภทของงานแปลที่นำมาใช้ในงานวิจัยนี้ และเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการรักษาความหมายทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ ข้อจำกัดเฉพาะดังกล่าวแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ 1) ข้อจำกัดเฉพาะด้านภาษา และ 2) ข้อจำกัดด้านเทคนิคสำหรับการจัดทำบทแปลคำบรรยายใต้ภาพ โดยที่ข้อจำกัดด้านภาษารวมถึงภาษาฉบับแปลต้องสัมพันธ์กับภาษาในบทสนทนา มีความสอดคล้อง เป็นเหตุเป็นผลกัน ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ภาษา มีความกระชับได้ใจความ และสามารถสื่อสารให้ผู้ชมเข้าใจได้เวลาอันสั้น ส่วนข้อจำกัดด้านเทคนิครวมถึงการจำกัดความยาวของบทแปลที่ไม่ควรยาวเกินสองบรรทัด ตำแหน่งการนำเสนอที่ควรอยู่ด้านล่างของจอภาพ การนำเสนอที่ต้องสัมพันธ์กับภาพและเสียง บทสนทนาในภาษาต้นฉบับ ระยะเวลาการนำเสนอค้างไว้บนหน้าจอซึ่งส่วนใหญ่ควรอยู่ในช่วง 1 ถึง 6 วินาที (Cintas, 2010, pp.344-349; Ramael, 2010, p.15; Saibua, 2010, pp.95-97) นอกจากนี้ สัญญวี สายบัว (Saibua, 2010, p.96) ยังได้กล่าวถึงผลกระทบต่อบทแปลจากข้อจำกัดดังกล่าวที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการ

นำเสนอทแปล เนื่องจากข้อจำกัดเหล่านี้เป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้และส่งผลต่อการนำเสนอทแปลของผู้แปล เช่นกรณีที่บทสนทนามีความเร็วมกจนไม่สามารถนำเสนอทแปลไว้ได้ครบหน้าจอนื่องจากมีพื้นที่จำกัด อาจส่งผลให้ผู้แปลต้องละการแปลหรือใช้การแปลเอาความเพื่อเน้นเฉพาะสาระสำคัญมากกว่า ข้อจำกัดเหล่านี้จึงเป็นเรื่องที่ท้าทายสำหรับผู้แปลที่ต้องถ่ายทอดความหมายส่วนที่เป็นสาระสำคัญไว้ โดยไม่ละทิ้งความหมายทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ เพื่อช่วยรักษาธรรมชาติของงานต้นฉบับไว้ในบทบรรยายได้ภาพด้วย

สำหรับการวิเคราะห์งานแปลด้านความหมายเทียบเท่า่นั้น มีนักวิชาการในศาสตร์ด้านการแปลหลายท่านที่นำเสนอกลวิธีการแปลความหมายเทียบเท่าไว้ (Pinmanee, 2010, pp.22-23, Saibua, 2010, pp.64-71, Malone, 1988, pp.15-61 cited in Pinmanee, 2010, pp.20-21; Newmark, 1988, pp.68-70, 81-93) ในบรรดานักวิชาการเหล่านี้ นิวมาร์ค (Newmark, 1988, pp.68-70, 81-93) เป็นนักวิชาการท่านหนึ่งที่นำเสนอกลวิธีการแปลไว้หลากหลายวิธี โดยมีส่วนที่ใกล้เคียงกับที่นักวิชาการท่านอื่นนำเสนอไว้และมีส่วนที่เพิ่มเติมแตกต่างออกไปซึ่งมีรายละเอียดค่อนข้างมาก ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอในส่วนของกลวิธีการแปลที่เกี่ยวข้องกับการแปลถ้อยคำแสดงความสุภาพในการวิจัยนี้ ดังต่อไปนี้

- 1) Literal translation คือ การแปลตรงตัวตั้งแต่ระดับคำ กลุ่มคำ วลี และประโยค
- 2) Transference คือ การใช้คำยืม รวมถึงการถ่ายทอดตัวอักษร
- 3) Naturalization คือ การใช้คำยืมที่มีการปรับเสียงอ่านให้เข้ากับภาษาปลายทาง
- 4) Cultural equivalent คือ การแปลคำทางวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับด้วยคำทางวัฒนธรรมของภาษาปลายทาง
- 5) Functional equivalent คือ การแปลคำทางวัฒนธรรมให้เป็นคำทั่วไปสากล
- 6) Descriptive equivalent คือ การแปลโดยให้การอธิบายคำของภาษาต้นฉบับที่ทำหน้าที่เช่นเดียวกับภาษาต้นทาง
- 7) Shifts คือ การแปลโดยปรับเปลี่ยนไวยากรณ์ให้เหมาะสมกับภาษาปลายทาง
- 8) Compensation คือ การชดเชยความหมายหรือผลทางด้านเสียง อุปลักษณ์ หรือวัจนปฏิบัติศาสตร์ที่หายไปจากส่วนใดส่วนหนึ่งของประโยคให้ไปปรากฏอยู่อีกส่วนหรือประโยคติดกัน

เนื่องจากจำนวนกลวิธีการแปลที่หลากหลายและค่อนข้างครอบคลุมของนิวมาร์ค (Newmark, 1988) ประกอบกับที่นิวมาร์คให้ความสำคัญกับความหมายเทียบเท่าในการสร้างอรรถสให้กับผู้ชม และลักษณะของการแปลบทบรรยายได้ภาพที่ค่อนข้างไปทางการแปลเอาความมากกว่าการแปลตรงตัว (Saibua, 2010, p.96) ซึ่งต้องอาศัยกลวิธีการแปลต่างๆ ในการผลิตบทแปล ผู้วิจัยจึงมีทัศนะว่า กลวิธีการแปลของนิวมาร์ค (Newmark, 1988) มีความสอดคล้องและเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ความหมายเทียบเท่าของบทบรรยายได้ภาพภาษาไทยในงานวิจัยนี้ สำหรับการวิเคราะห์บทแปล ผู้วิจัยได้เริ่มจากการจัดประเภทการแปลออกเป็น 2 ประเภทกว้างๆ ก่อน คือ การแปลตรงตัวและการแปลเอาความ แล้วจึงจัดแบ่งกลวิธีที่ใช้ในการแปลเอาความตามกลวิธีการแปลของนิวมาร์ค (Newmark, 1988) ที่นำเสนอไว้ข้างต้น หลังจากวิเคราะห์กลวิธีการแปลแล้วพบกลวิธีการแปลหลักที่ผู้แปลนิยมใช้ ได้แก่ 1) การแปลโดยอธิบายความ 2) การแปลโดยใช้คำตามวัฒนธรรมของภาษาปลายทาง และ 3) การแปลโดยปรับไวยากรณ์ให้เข้ากับภาษาปลายทาง อีกทั้งยังพบการใช้วิธีการละ

ไม่แปลเป็นวิธีการแปลอีกประเภทหนึ่งที่ถูกเลือกใช้ ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอตัวอย่างการวิเคราะห์บทแปลที่น่าสนใจไว้ในหัวข้อการแปลความสุภาพในถ้อยคำกล่าวแสดงความคิดเห็นของบทความนี้

3. ระเบียบวิธีวิจัย

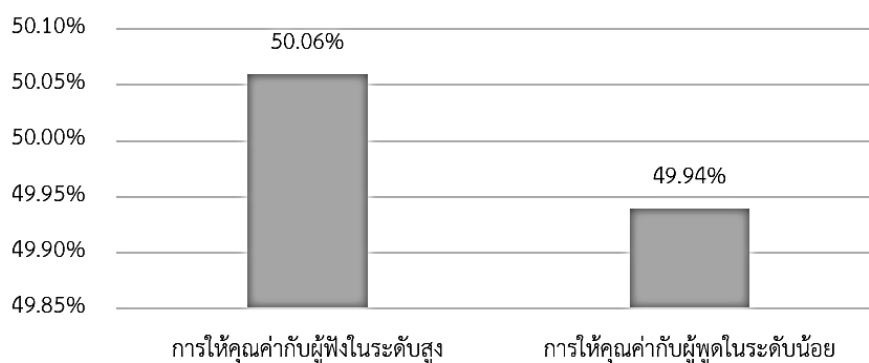
ผู้วิจัยเลือกศึกษาละครชุดทางโทรทัศน์แนวชีวิตด้านการแพทย์ เรื่อง *Grey's Anatomy* แต่เนื่องจากละครชุดทางโทรทัศน์เรื่องนี้ได้แพร่ภาพมาเป็นเวลากว่า 13 ปี จึงมีจำนวนมากกว่า 325 ตอน (ข้อมูล ณ วันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ.2561) ผู้วิจัยจึงคัดเลือกเฉพาะบางตอนมาใช้ในการวิจัย โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกตัวอย่างข้อมูลเฉพาะตอนที่นำเสนอตำแหน่งหน้าที่การงานของเมเรดิธ เกรย์ (Meredith Grey) ตัวละครหลัก ที่แตกต่างกันไปตามลำดับชั้นในสายงานแพทย์ (ได้แก่ แพทย์ฝึกหัด แพทย์ประจำบ้านชั้นปีที่ 1 แพทย์ประจำบ้านชั้นปีที่ 5 และแพทย์ประจำบ้านต่อยอด) ตำแหน่งละ 2 ตอน รวมทั้งหมด 8 ตอน ดังนี้

- 1) ภาค 1 ตอน 1: *A hard day's night*
- 2) ภาค 1 ตอน 2: *The first cut is the deepest*
- 3) ภาค 4 ตอน 1: *A change is gonna come*
- 4) ภาค 4 ตอน 2: *Love/Addiction*
- 5) ภาค 8 ตอน 3: *Take the lead*
- 6) ภาค 8 ตอน 4: *What is it about men?*
- 7) ภาค 10 ตอนที่ 1: *Seal our fate*
- 8) ภาค 10 ตอนที่ 2: *I want you to be with me*

การเก็บข้อมูลวิจัยเริ่มต้นด้วยการดูละครชุดทางโทรทัศน์ที่คัดเลือกไว้แต่ละตอนจากแผ่นดีวีดีฉบับที่กบพสนทนาภาษาอังกฤษ ตรวจสอบบทสนทนาที่คัดไว้กับบทสนทนาอีกครั้ง และฉบับที่กบแปลคำบรรยายได้ภาพพร้อมกับการตรวจสอบความถูกต้องของบทแปลที่ฉบับที่กบได้ไว้ แล้วจึงวิเคราะห์ว่าถ้อยคำในบทสนทนาที่แพทย์เป็นผู้กล่าว มีถ้อยคำใดบ้างที่แสดงความสุภาพทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ตามกรอบแนวคิด GSP (Leech, 2007) พร้อมทั้งจัดแบ่งประเภทถ้อยคำแสดงความสุภาพนั้นออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้ 1) ความเอื้อเพื่อ/การรู้จักผ่อนหนักผ่อนเบา 2) การชื่นชมยินดี/การถ่อมตน 3) พ้นระแหนงที่ 4) ความคิดเห็น และ 5) ความรู้สึก และวิเคราะห์บทบรรยายได้ภาพของถ้อยคำแสดงความสุภาพที่พบข้างต้นว่าสามารถแสดงความสุภาพทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ได้เหมือนกับต้นฉบับหรือไม่ และผู้แปลเลือกใช้กลวิธีใดในการแปลถ้อยคำนั้น โดยแบ่งกลุ่มกลวิธีการแปลออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ การแปลตรงตัว และการแปลเอาความ โดยนำกลวิธีแปลของนิวมาร์ค (Newmark, 1988) มาปรับใช้และพิจารณาถึงข้อจำกัดต่างๆ ในการแปลบทบรรยายได้ภาพของซินทัส (Cintas, 2010) และสัจฉวี สายบัว (Saibua, 2010) ที่ส่งผลกระทบต่อการใช้บทบรรยายได้ภาพ

4. ความสุภาพในถ้อยคำกล่าวแสดงความคิดเห็น

จากข้อมูลวิจัยทั้งหมด พบถ้อยคำแสดงความสุภาพที่กล่าวโดยแพทย์ตามแนวคิด GSP ด้านความคิดเห็นทั้งหมด 773 ถ้อยคำ โดยแบ่งเป็นถ้อยคำที่เน้นการให้คุณค่ากับผู้ฟังในระดับสูง 387 ถ้อยคำ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 50.06 ของถ้อยคำแสดงความสุภาพด้านความคิดเห็นทั้งหมด และถ้อยคำที่เน้นการให้คุณค่ากับผู้พูดในระดับน้อย 386 ถ้อยคำ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 49.94 ของถ้อยคำแสดงความสุภาพด้านความคิดเห็นทั้งหมด ปริมาณถ้อยคำแสดงความสุภาพด้านความคิดเห็นทั้งสองกลุ่มนี้จึงมีปริมาณใกล้เคียงกัน ดังแสดงในแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 สัดส่วนถ้อยคำแสดงความสุภาพด้านความคิดเห็นที่พบในการวิจัย

บทความวิจัยนี้เลือกนำเสนอข้อมูลวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงความสุภาพในถ้อยคำกล่าวแสดงความคิดเห็น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอวิธีการแสดงความสุภาพด้านความคิดเห็นส่วนใหญ่ที่พบในถ้อยคำที่เน้นการให้คุณค่ากับผู้ฟังในระดับสูงและถ้อยคำที่เน้นการให้คุณค่ากับผู้พูดในระดับน้อย ดังแสดงในตารางที่ 2 ตารางที่ 2 วิธีการแสดงความสุภาพในถ้อยคำกล่าวแสดงความคิดเห็น

การให้คุณค่ากับผู้ฟังในระดับสูง	การให้คุณค่ากับผู้พูดในระดับน้อย
การใช้คำห้วนเวลา	การกล่าวออกตัว
การแสดงความเห็นสอดคล้องกันบางส่วน	
การกล่าวแสดงเหตุผล	
การถามกลับ	
การกล่าวทวนถ้อยคำผู้ฟัง	

รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการแสดงความสุภาพที่พบในกลุ่มถ้อยคำที่เน้นการให้คุณค่ากับผู้ฟังในระดับสูง และกลุ่มถ้อยคำที่เน้นการให้คุณค่ากับผู้พูดในระดับน้อยมีดังต่อไปนี้

4.1 ถ้อยคำแสดงความสุภาพด้านความคิดเห็นที่เน้นการให้คุณค่ากับผู้ฟังในระดับสูง

4.1.1 การใช้คำห้วนเวลา

การแสดงความสุภาพวิธีหนึ่งที่พบบ่อย คือ การลดการแสดงความเห็นขัดแย้ง โดยหลีกเลี่ยงการกล่าวความเห็นขัดแย้งออกไปโดยตรงซึ่งหน้าผู้ฟัง ดังนั้น ก่อนที่จะแสดงความคิดเห็นขัดแย้ง การให้สัญญาณแก่ผู้ฟัง

ว่า ผู้พูดกำลังจะกล่าวความคิดเห็นที่แตกต่างต่อไปโดยใช้คำห้วงเวลา (temporizing expression) เช่น “well”, “oh”, “wait” ขึ้นต้นถ้อยคำนั้น สามารถช่วยชะลอการกล่าวความเห็นขัดแย้งออกไปและช่วยลดแรงปะทะในการสนทนาได้ อีกทั้งยังแสดงให้เห็นให้ผู้ฟังเห็นว่าผู้พูดพยายามที่จะรักษาหน้าผู้ฟังไว้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

สถานการณ์ หลังเลิกงาน โอเว่นไปช่วยเดเร็กต่อชานบ้านที่ผู้รับเหมาทำค้างไว้ เพื่อระบายความเครียดจากการทำงาน ระหว่างที่ทั้งสองกำลังช่วยกันตอกตะปู โอเว่นถามเดเร็กด้วยความสงสัยว่า ผู้รับเหมายอมให้เดเร็กมาต่อชานบ้านเองได้ด้วยหรือ

ตัวละคร (สถานการณ์) โอเว่น (หัวหน้าแผนกศัลยกรรม) – เดเร็ก (อาจารย์แพทย์)

โอเว่น I don't understand. Your contractor doesn't care that you're building this deck yourself

เดเร็ก Well, I wouldn't say that, but he does work for me. If I didn't have this ... I'd kill my resident.

จากตัวอย่างข้างต้น เดเร็กซึ่งมีสถานการณ์เป็นผู้ได้บังคับบัญชาของโอเว่น ใช้ถ้อยคำห้วงเวลาขึ้นต้นว่า “Well,...” เพื่อชะลอการแสดงความคิดเห็นที่ขัดแย้งตามมาว่า “...I wouldn't say that,...” การกล่าวถ้อยคำลักษณะนี้ เป็นไปตามหลักการแสดงความรู้สึกโดยไม่กล่าวถ้อยคำที่ขัดแย้งออกมาทันที และช่วยลดระดับการแสดงความเห็นที่แตกต่างซึ่งกล่าวตามมาได้ การใช้คำห้วงเวลาในตัวอย่างนี้ เป็นการกล่าวถ้อยคำแสดงความรู้สึกโดยให้คุณค่ากับความคิดเห็นของผู้ฟังในระดับสูง

4.1.2 การแสดงความเห็นสอดคล้องกันบางส่วน

การกล่าวถ้อยคำที่แสดงความเห็นสอดคล้องกันบางส่วนเป็นอีกหนึ่งวิธีที่ผู้พูดสามารถใช้ในการแสดงความเห็นขัดแย้งอย่างสุภาพ โดยผู้พูดจะเริ่มจากการกล่าวถ้อยคำคล้ายตามผู้ฟังหรือแสดงความเห็นตรงกับผู้ฟังก่อน แล้วจึงค่อยกล่าวความคิดเห็นที่แตกต่างของตนในภายหลัง

ตัวอย่างที่ 2

สถานการณ์ เล็กซีพยายามให้กำลังใจจอร์จให้ปล่อยวางเรื่องในอดีตที่สอบเลื่อนชั้นเป็นแพทย์ประจำบ้านไม่ผ่าน

ตัวละคร (สถานการณ์) เล็กซี (แพทย์ฝึกหัด) – จอร์จ (แพทย์ฝึกหัด)

เล็กซี Look, George, you didn't pass your intern test. You know, it...it happens. It's...it's nobody's fault. Right?

จอร์จ It's nobody's fault. Yeah, it's just that Callie gave Cristina the study cards, and Meredith didn't write anything down, and Cristina was planning a wedding, and Izzie...Izzie just had to. You know, I'm...I'm...I'm responsible. I've always been the responsible one. I'm not saying, "what about me?" I'm

not saying, "when do I get what I want? "When do I get to be someone other than the guy who repeats his intern year?" I'm not saying that, but...

จากตัวอย่างข้างต้น จอร์จซึ่งมีสถานภาพเป็นแพทย์ฝึกหัดร่วมรุ่นของเล็กซี่ กล่าวตอบคำถามเล็กซี่โดยใช้ถ้อยคำที่สอดคล้องกับคำถามของเล็กซี่ที่ว่า "It's nobody's fault." จากนั้นจอร์จจึงค่อยกล่าวถึงเหตุผลที่แสดงให้เห็นถึงความน้อยเนื้อต่ำใจของตนออกมาว่าตนเองไม่มีความสำคัญเหมือนคนอื่น ๆ เท่ากับว่าจอร์จได้แสดงความสุภาพต่อเล็กซี่ด้วยการกล่าวแสดงความเห็นคล้ายตามในสิ่งที่เล็กซี่กล่าวไว้ก่อนหน้านี้ ซึ่งเป็นไปตามหลักในการแสดงความสุภาพที่ไม่ควรกล่าวความเห็นขัดแย้งออกมาโดยตรงทันที การกล่าวแสดงความเห็นสอดคล้องกับผู้ฟังในตัวอย่างนี้ เป็นการกล่าวถ้อยคำแสดงความสุภาพโดยให้คุณค่ากับความคิดเห็นของผู้ฟังในระดับสูง

4.1.3 การกล่าวแสดงเหตุผล

การแสดงความเห็นที่แตกต่างกันโดยอ้อมด้วยการอ้างเหตุผลประกอบ ซึ่งมักเป็นเรื่องที่มีความรู้ความเข้าใจร่วมกันอยู่ก่อนแล้ว แต่จะสื่อถึงการแสดงความเห็นที่แตกต่างกันได้โดยที่ผู้พูดไม่ต้องกล่าวแสดงความเห็นที่แตกต่างออกไปโดยตรง

ตัวอย่างที่ 3

สถานการณ์ โอเวนเป็นสามีของคริสติน่า ได้ชวนคริสติน่าไปรับประทานอาหารเย็นด้วยกัน แต่คริสติน่ากับโอเวนกำลังอยู่ในช่วงที่มีเรื่องผิดใจกัน คริสติน่าจึงอ้างเรื่องงานขึ้นมาเพื่อปฏิเสธ

ตัวละคร (สถานภาพ) โอเวน (หัวหน้าแผนกศัลยกรรม) – คริสติน่า (แพทย์ประจำบ้าน)

โอเวน Uh, I guess so, yeah. Um ... dinner?

คริสติน่า Oh, my surgery. Mitral valve takes, like, a minimum of seven hours.

จากตัวอย่างข้างต้น คริสติน่าซึ่งมีสถานภาพเป็นทั้งผู้ได้บังคับบัญชาและภรรยาของโอเวน หลีกเลีย้งการกล่าวปฏิเสธโอเวนออกไปโดยตรงด้วยการให้เหตุผลว่า "...my surgery. Mitral valve takes, like, a minimum of seven hours." ซึ่งมีนัยว่าคริสติน่าไม่สามารถรับประทานอาหารเย็นกับโอเวนได้เพราะต้องเข้าผ่าตัดเป็นเวลานาน ทั้งที่จริงๆ แล้วคริสติน่าก็ต้องการปฏิเสธคำชวนนี้อยู่แล้ว ซึ่งประจวบเหมาะกับการรายงานของเธอที่เอื้อให้ปฏิเสธคำชวนนี้ได้ การกล่าวแสดงเหตุผลในตัวอย่างนี้ จึงเป็นการแสดงความสุภาพที่ช่วยรักษาหน้าผู้ฟังไว้ได้ ซึ่งเป็นการกล่าวถ้อยคำแสดงความสุภาพโดยให้คุณค่ากับความคิดเห็นของผู้ฟังในระดับสูง

4.1.4 การถามกลับ

การถามกลับเป็นวิธีหนึ่งในการให้สัญญาณผู้ฟัง เพื่อให้ลูกคิดถึงสิ่งที่ผู้ฟังกล่าวออกมาก่อนหน้านี้ และอาจสื่อถึงการแสดงความเห็นขัดแย้งกับผู้ฟัง ซึ่งเป็นวิธีที่ผู้พูดไม่ได้กล่าวความเห็นขัดแย้งออกมาทันที

ตัวอย่างที่ 4

สถานการณ์ รอสได้รับคำสั่งจากเดเร็ค (อาจารย์แพทย์) ให้ไปตามหาวิชาร์ด (อาจารย์แพทย์) กับบรู๊ค รอสบอกให้บรู๊คไปตามหาตัววิชาร์ดแทนเขา เพื่อที่เขาจะได้เข้าผ่าตัดแทนบรู๊ค แต่บรู๊คก็สงสัยขึ้นมา เพราะเพิ่งเธอได้รับข้อความจากเดเร็ค

ตัวละคร (สถานภาพ) บรู๊ค (แพทย์ฝึกหัด) – รอส (แพทย์ฝึกหัด)

รอส He wants you to go find Webber.

บรู๊ค **Are you sure?** He just paged me 9-1-2. That's our special little code. It means more emergent than 9-1-1. Get it?

จากตัวอย่างข้างต้น บรู๊คซึ่งมีสถานภาพเป็นแพทย์ฝึกหัดร่วมรุ่นของรอส กล่าวถ้อยคำในลักษณะของการถามกลับว่า “Are you sure?” ผู้พูดตั้งคำถามเพื่อตรวจสอบถ้อยคำที่ผู้ฟังกล่าวไว้ข้างต้น การถามกลับของผู้พูดจึงสื่อความถึงการแสดงความคิดเห็นขัดแย้งกับผู้ฟัง ในตัวอย่างนี้ ผู้พูดใช้วิธีการถามกลับเพื่อชะลอการแสดงความเห็นโดยตรงออกมาทันที จึงยังคงมีลักษณะของการแสดงความสุภาพโดยให้ความเคารพในสิ่งที่ผู้ฟังกล่าวไว้ก่อนหน้านี้ อีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ฟังตอบรับหรือตอบปฏิเสธได้ การถามกลับในตัวอย่างนี้เป็นการกล่าวถ้อยคำแสดงความสุภาพโดยให้คุณค่ากับความเห็นของผู้ฟังในระดับสูง

4.1.5 การกล่าวทวนถ้อยคำผู้ฟัง

การกล่าวทวนถ้อยคำผู้ฟังเป็นวิธีการแสดงความสุภาพโดยให้ความสำคัญกับความเห็นของผู้ฟังที่กล่าวมาก่อนหน้านี้ และยังอาจสื่อความหมายโดยนัยถึงการแสดงความเห็นขัดแย้งกับผู้ฟังโดยอ้อม

ตัวอย่างที่ 5

สถานการณ์ เดเร็คสอบถามคริสติน่าถึงเมเรดิซซึ่งเป็นทั้งแพทย์ประจำบ้านและคูรั๊กของเดเร็ค ซึ่งในขณะนั้นมีท่าทีว่ากำลังจะเลิกกรากัน

ตัวละคร (สถานภาพ) เดเร็ค (อาจารย์แพทย์) – คริสติน่า (แพทย์ประจำบ้าน)

คริสติน่า She's fine.

เดเร็ค **She's always fine.** That's her problem.

จากตัวอย่างข้างต้น เดเร็คซึ่งมีสถานภาพเป็นผู้บังคับบัญชาของคริสติน่า กล่าวทวนถ้อยคำของคริสติน่าว่า “She's always fine.” ซึ่งเป็นการแสดงความเห็นที่สอดคล้องกับสิ่งที่ผู้ฟังกล่าว แล้วจึงกล่าวถ้อยคำที่แสดงความเห็นขัดแย้งในภายหลัง ซึ่งสอดคล้องกับหลักการแสดงความสุภาพที่ไม่ควรกล่าวแสดงความเห็นแย้งออกมาโดยตรง การกล่าวทวนถ้อยคำผู้ฟังในตัวอย่างนี้ เป็นการกล่าวถ้อยคำแสดงความสุภาพโดยให้คุณค่ากับความเห็นของผู้ฟังในระดับสูง

ทั้งนี้ ในการวิจัยนี้ พบการกล่าวทวนถ้อยคำผู้ฟังอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า การกล่าวทวนถ้อยคำผู้ฟังนี้จัดเป็นการแสดงความสุภาพโดยที่ผู้พูดให้คุณค่ากับความเห็นของผู้ฟังในระดับสูง ซึ่งเป็นวิธีการแสดงความสุภาพที่ลีซ (Leech, 2007) ไม่ได้กล่าวถึง

4.2 ถ้อยคำแสดงความสุภาพด้านความคิดเห็นที่เน้นการให้คุณค่ากับผู้พูดในระดับน้อย

4.2.1 การกล่าวออกตัว

การกล่าวออกตัวโดยเน้นย้ำว่าความคิดเห็นนั้นเป็นของตนเอง โดยการใช้กลุ่มคำกริยาที่สื่อถึงความคิดหรือความรู้สึก เช่น think, mean, guess เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อลดระดับความสำคัญของความเห็นที่กล่าวออกมาหลังจากคำกริยาดังกล่าว ซึ่งแสดงถึงความสุภาพและการรักษาหน้าผู้ฟังไว้ได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 6

สถานการณ์ เมเรดิธ (ภรรยาของเดเร็ค) ขวนคาลลีที่เพิ่งหอบลูกหนีออกจากบ้านให้ไปนอนค้างที่บ้านของเมเรดิธ คาลลีจึงเข้าไปพักที่บ้านในขณะที่เมเรดิธยังคงอยู่ที่โรงพยาบาล เดเร็ค (สามีของเมเรดิธ) กลับมาถึงบ้านเจอคาลลีอยู่ในบ้านโดยไม่รู้ว่คาลลีจะมาพักอยู่ด้วย

ตัวละคร (สถานการณ์) เดเร็ค (อาจารย์แพทย์) – คาลลี (อาจารย์แพทย์)

คาลลี Um... I was gonna go to a hotel. (Sniffles) But Mer said I should come here.

เดเร็ค Well, I guess I should have read those five text messages.

จากตัวอย่างข้างต้น เดเร็คซึ่งมีสถานภาพเป็นอาจารย์แพทย์เช่นเดียวกับคาลลี กล่าวถ้อยคำแสดงความสุภาพโดยใช้คำกริยาที่เน้นย้ำว่าข้อความที่จะกล่าวเป็นความคิดเห็นส่วนตัว “I guess” ซึ่งลดระดับคุณค่าในการแสดงความเห็นของตนเองให้น้อยลง เนื่องจากเดเร็คทำสีหน้าตกใจเมื่อเปิดประตูบ้านเข้าไปเจอกับคาลลีที่กำลังร้องไห้สะอื้นอยู่ และพยายามอธิบายว่าทำไมตนเองถึงมาอยู่ในบ้านของเดเร็คได้ เดเร็คจึงกล่าวออกตัวว่า เป็นเขาเองที่ควรจะอ่านข้อความทางโทรศัพท์หลายข้อความที่เขาได้รับมาก่อนหน้านี้ เพื่อเป็นการแสดงความสุภาพต่อผู้ฟังและช่วยลดระดับความเกรงใจของผู้ฟังลง การกล่าวออกตัวในตัวอย่างนี้ เป็นการกล่าวถ้อยคำแสดงความสุภาพโดยให้คุณค่ากับความคิดเห็นของผู้พูดในระดับน้อย

วิธีการแสดงความสุภาพในการกล่าวถ้อยคำแสดงความคิดเห็นที่กล่าวถึงข้างต้นล้วนเป็นวิธีที่พบได้บ่อยในข้อมูลที่น่ามาวิจัยซึ่งมีบริบททางการแพทย์ โดยพบวิธีการแสดงความสุภาพที่เน้นการให้คุณค่ากับผู้ฟังในระดับสูงหลายวิธีด้วยกัน ในขณะที่พบวิธีการแสดงความสุภาพที่เน้นการให้คุณค่ากับผู้พูดในระดับน้อยเพียงหนึ่งวิธีเท่านั้น ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 2 นอกจากนี้ อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การวิเคราะห์ความหมายถ้อยคำแสดงความสุภาพข้างต้นอ้างอิงจากการตีความหมายระดับคำ ระดับวลี หรือระดับประโยค ร่วมกับบริบทสถานการณ์และสถานภาพทางสังคมของคู่สนทนา

นอกจากผลการวิจัยเกี่ยวกับวิธีแสดงความสุภาพด้านความคิดเห็นข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่า การดำเนินเรื่องของละครชุดทางโทรทัศน์เรื่องนี้มีลักษณะเฉพาะที่แสดงให้เห็นถึงการเลื่อนลำดับชั้นในสายงานแพทย์ ซึ่งเอื้อต่อการวิเคราะห์ข้อมูลที่อาจมีปัจจัยด้านการเลื่อนลำดับชั้นเข้ามาเกี่ยวข้องในการตีความ สืบเนื่องจากแนวคิดของลีช (Leech, 2007, p.181) ที่ระบุไว้ว่า การกล่าวถ้อยคำที่แสดงความสุภาพโดยให้คุณค่ากับผู้ฟังในระดับสูง มีระดับความสุภาพมากกว่าการให้คุณค่ากับผู้พูดในระดับน้อย ผู้วิจัยจึงสันนิษฐานว่า เมื่อผู้พูดเลื่อนลำดับชั้นการทำงานสูงขึ้น ส่งผลให้ผู้พูดมีอำนาจเพิ่มมากขึ้น ผู้พูดจึงน่าจะใช้ถ้อยคำแสดงความสุภาพที่มีระดับ

ความสุภาพน้อยกว่า เพิ่มขึ้น กล่าวคือ ผู้พูดใช้ถ้อยคำแสดงความรู้สึกที่เน้นการให้คุณค่ากับผู้พูดในระดับน้อยเพิ่มมากขึ้น

ผู้วิจัยจึงนำเสนอข้อมูลการใช้ถ้อยคำของเมเรดิธ เกรย์ (Meredith Grey - ตัวละครหลัก) ในเชิงเปรียบเทียบระหว่างถ้อยคำที่ให้คุณค่ากับผู้ฟังในระดับสูงและผู้พูดในระดับน้อยตามตำแหน่งในสายงานแพทย์ที่พบในข้อมูลวิจัย เพื่อพิจารณาว่าการเลื่อนลำดับชั้นในสายงาน (จากแพทย์ฝึกหัด แพทย์ประจำบ้านชั้นปีที่ 1 แพทย์ประจำบ้านชั้นปีที่ 5 ไปจนถึงแพทย์ประจำบ้านต่อยอด) มีผลต่อการกล่าวถ้อยคำแสดงความรู้สึกหรือไม่ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ร้อยละของถ้อยคำแสดงความรู้สึกแบ่งตามลักษณะการให้คุณค่ากับผู้ฟังในระดับสูง และการให้คุณค่ากับผู้พูดในระดับน้อยที่กล่าวโดยเมเรดิธ เกรย์ โดยแยกตามลำดับชั้นการทำงานในสายอาชีพแพทย์

ลำดับชั้นในสายงานแพทย์ (จำนวนถ้อยคำทั้งหมด)	แพทย์ฝึกหัด (45)	แพทย์ประจำบ้านชั้นปีที่ 1 (34)	แพทย์ประจำบ้านชั้นปีที่ 5 (40)	แพทย์ประจำบ้านต่อยอด (27)
ร้อยละของถ้อยคำที่ให้ คุณค่ากับผู้ฟังในระดับสูง	46.67	61.76	57.50	48.15
ร้อยละของถ้อยคำที่ให้ คุณค่ากับผู้พูดในระดับน้อย	53.33	38.23	42.50	51.85

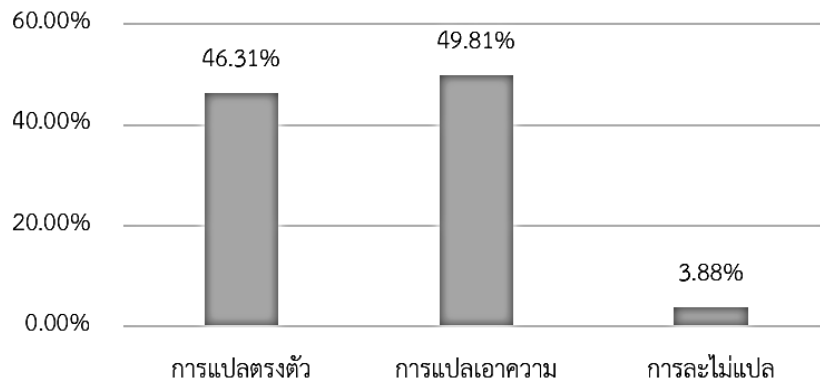
จากข้อมูลที่น่าเสนอในตารางที่ 3 พบว่า เมเรดิธ เกรย์ ไม่ได้กล่าวถ้อยคำที่เน้นการให้คุณค่ากับผู้พูดในระดับน้อยเพิ่มขึ้น เมื่อเลื่อนลำดับชั้นสูงขึ้นตามที่สันนิษฐานไว้ ซึ่งบ่งชี้ว่า ไม่มีแนวโน้มการใช้ถ้อยคำแสดงความรู้สึกที่มีระดับความสุภาพลดลง เพิ่มมากขึ้น แม้ว่าตัวละครเลื่อนลำดับชั้นการทำงานขึ้นไปเรื่อยๆ ก็ตาม ผลการวิจัยส่วนนี้ จึงตีความได้ว่าการเลื่อนลำดับชั้นในการทำงานไม่น่าจะมีผลต่อการเลือกใช้ถ้อยคำแสดงความรู้สึก

จากข้อมูลวิจัยซึ่งเป็นถ้อยคำที่กล่าวโดยแพทย์ เป็นตัวแทนข้อมูลที่ปรากฏในบริบทเชิงสถาบันที่เป็นโรงเรียนฝึกหัดแพทย์ พบว่ามีการใช้ถ้อยคำแสดงความรู้สึกด้านความคิดเห็นมากที่สุด โดยมีวิธีการกล่าวถ้อยคำแสดงความคิดเห็นหลายวิธีด้วยกัน และลำดับชั้นในการทำงานของแพทย์ไม่น่าจะเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ถ้อยคำแสดงความรู้สึกของแพทย์

5. การแปลความรู้สึกในถ้อยคำกล่าวแสดงความคิดเห็น

จากถ้อยคำแสดงความรู้สึกด้านความคิดเห็นที่รวบรวมได้จากการวิเคราะห์บทสนทนาของละครชุดทางโทรทัศน์เรื่องนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์กลวิธีการแปลและจัดแบ่งออกเป็น 3 กลวิธี ดังนี้ การแปลตรงตัว การแปลเอาความ และการละไม่แปล โดยนำแนวคิดเกี่ยวกับกลวิธีการแปลของนิวมาร์ค (Newmark, 1988) มาปรับใช้ในการวิเคราะห์บทแปล จากการศึกษาบทแปลของถ้อยคำแสดงความรู้สึกด้านความคิดเห็นทั้งหมด

773 ถ้อยคำ พบว่าผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลตรงตัว 358 ถ้อยคำ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 46.31 กลวิธีการแปลเอา
 ความ 385 ถ้อยคำ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 49.81 และการละไม่แปล 30 ถ้อยคำ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 3.88 ดังแสดงใน
 แผนภูมิที่ 2 ด้านล่างนี้

แผนภูมิที่ 2 สัดส่วนกลวิธีการแปลที่พบในการวิจัย

ผู้วิจัยขอแนะนำตัวอย่างกลวิธีการแปลที่พบในการวิจัยดังต่อไปนี้

5.1 การแปลตรงตัว

การแปลประเภทนี้แนะนำความหมายของต้นฉบับไว้ในบทแปลและยังสามารถรักษาโครงสร้างของ
 บทแปลไว้ได้ตามภาษาต้นฉบับในลักษณะของคำต่อคำหรือกลุ่มคำต่อกลุ่มคำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 7

สถานการณ์ เบลีย์ไม่พอใจริชาร์ดที่ไม่เลือกเธอเป็นหัวหน้าแพทย์ประจำบ้าน เบลีย์จึงพยายามหลบ
 หน้าริชาร์ด แต่ริชาร์ดก็พยายามหาโอกาสเข้าไปอธิบายเรื่องนี้กับเบลีย์หลายครั้ง เบลีย์ก็เลี่ยงไปได้ทุก
 ครั้ง จนในที่สุดริชาร์ดเข้าไปคุยกับเบลีย์ขณะกำลังทำการผ่าตัด เธอจึงหลบไปที่ไหนไม่ได้

ตัวละคร (สถานการณ์) ริชาร์ด (หัวหน้าแผนกศัลยกรรม) –เบลีย์ (แพทย์ประจำบ้าน)

Richard Dr. Bailey, I saw you were scrubbed in. I thought I'd stop by and see what
 you've got.

ริชาร์ด ดร. เบลีย์ ผมเห็นว่าคุณเข้าผ่า ก็เลยว่าจะแวะมาชะหน่อย ดูว่ามีอะไรมั่ง

Bailey What I've got? \$2.37, sir, in change.

เบลีย์ มีอะไรบ้าง / สองเหรียญ 37 เซ็นต์ค่ะ เศษตังค์หมดเลย

จากสถานการณ์ข้างต้น ริชาร์ดซึ่งมีสถานภาพเป็นผู้บังคับบัญชาของเบลีย์ กล่าวถ้อยคำแสดงความ
 สุภาพตามแนวคิด GSP โดยเน้นการให้คุณค่ากับผู้พูดในระดับน้อยด้วยวิธีการกล่าวออกตัวว่า “I thought I'd
stop by...” การใช้คำกริยาที่สื่อความถึงสิ่งที่กำลังจะกล่าวออกไปว่าเป็นความคิดของตนเอง จัดเป็นการลด
 ระดับการให้คุณค่าในการแสดงความคิดเห็นของตนเอง ที่ใส่ใจเบลีย์ซึ่งเป็นผู้ใต้บังคับบัญชา โดยปกติแล้วใน
 บริบทเช่นนี้ หัวหน้าแผนกไม่ได้มีหน้าที่ที่ต้องไปเยี่ยมแพทย์ประจำบ้านขณะผ่าตัด แต่ริชาร์ดใส่ใจความรู้สึก

ของเบลีย์ เขาจึงพยายามหาโอกาสเข้าไปอธิบายเหตุผลของตนเพื่อปรับความเข้าใจกับเบลีย์ แม้ว่าริชาร์ดจะมีสถานภาพที่สามารถออกคำสั่งเรียกเบลีย์เข้ามาพูดคุยอย่างเป็นทางการได้ แต่เขาก็กลับเลือกพูดคุยกับเบลีย์ในลักษณะที่เป็นส่วนตัวซึ่งแสดงถึงการรักษาความสัมพันธ์ที่มีต่อกันไว้

จากบทแปลในตัวอย่างที่ 7 ผู้แปลใช้วิธีการแปลตรงตัวสำหรับถ้อยคำกล่าวออกตัว “I thought I'd stop by” ว่า “ก็เลยว่าจะแวะมาชะหน่อย” คำว่า “ว่า” เป็นคำกริยาที่ใช้เชื่อมประโยค โดยสื่อความถึงความเห็น (Royal Institute, 2011) ซึ่งตัดทอนให้สั้นลงจากคำว่า “คิดว่า” นอกจากนี้ ผู้แปลใช้คำลงท้าย “ชะหน่อย” ซึ่งแสดงถึงการลดภาระหน้าที่ของผู้ฟังในเรื่องที่ผู้พูดกล่าว โดยสื่อความว่าผู้พูดไม่ได้มีเจตนาจะมาหาผู้ฟังโดยตรงทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วผู้พูดตั้งใจมาหาผู้ฟัง การแปลถ้อยคำออกตัวดังกล่าว มีความเป็นธรรมชาติเนื่องจากมีการละไม่แปลคำสรรพนามบุรุษที่ 1 “I” อีกทั้งยังช่วยลดจำนวนตัวอักษรที่ปรากฏบนหน้าจอ บทแปลนี้มีความยาวทั้งหมด 43 ตัวอักษรที่ปรากฏในช่วงเวลา 6 วินาที แม้ว่าผู้แปลละไม่แปลคำสรรพนามบุรุษที่ 1 แต่บทแปลนี้ก็ยังสามารถสื่อความหมายในการกล่าวออกตัวของผู้พูดได้เช่นเดียวกับต้นฉบับ และทำให้ได้บทแปลที่กระชับขึ้น ส่งผลให้พื้นที่บนหน้าจอเพิ่มขึ้นและผู้ชมใช้เวลาในการอ่านบทแปลน้อยลง ส่วนการเพิ่มคำลงท้ายนั้นช่วยเสริมการแสดงความรู้สึกซึ่งเป็นไปตามลักษณะของภาษาไทยได้อย่างเป็นธรรมชาติ ดังนั้นบทแปลนี้จึงสามารถรักษาการแสดงความรู้สึกในด้านกรให้คุณค่าน้อยเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้พูดไว้ได้ตามต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 8

สถานการณ์ ขณะที่เมเรดิธกำลังปรึกษากับเดเร็คเรื่องการรับโซล่ามาเลี้ยงเป็นบุตรบุญธรรม และเอ่ยถามถึงเรื่องความสัมพันธ์ของทั้งคู่ที่กำลังมีเรื่องระหองระแหงกันอยู่

ตัวละคร (สถานการณ์) เมเรดิธ (แพทย์ประจำบ้าน) - เดเร็ค (อาจารย์แพทย์)

Meredith What if we don't get Zola back? I mean, what happens to us? What do you want to do? Do you want to stay together?

เมเรดิธ ถ้าเผื่อว่าเราไม่ได้โซล่าคืนมาละ อะไรจะเกิดขึ้นกับเรา / คุณอยากทำยังไง คุณยังอยากอยู่ด้วยกันหรือเปล่า

Derek We have a surgery. Let's just focus on that.

เดเร็ค เรามีการผ่าตัดต้องทำ / เพิ่งสมาธิไปที่เรื่องนั้นเถอะ

จากสถานการณ์ข้างต้น เดเร็คซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาและเป็นสามีของเมเรดิธ กล่าวถ้อยคำที่แสดงความรู้สึกโดยให้คุณค่ากับความคิดเห็นของผู้ฟังในระดับสูงว่า “We have a surgery.” ซึ่งเป็นวิธีการแสดงความรู้สึกในการกล่าวปฏิเสธการตอบคำถามผู้ฟังโดยอ้อมและแสดงความเห็น ในสถานการณ์นี้ ผู้พูดหลีกเลี่ยงการตอบคำถามผู้ฟังเกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ของทั้งคู่ ซึ่งเป็นเรื่องที่อ่อนไหวต่อความรู้สึกและผู้พูดยังไม่ต้องการพูดถึง ณ ขณะนั้น โดยกล่าวอ้างถึงการให้ความสำคัญกับการผ่าตัดที่กำลังจะเกิดขึ้นในการทำงานก่อน

จากบทแปลในตัวอย่างที่ 8 ผู้แปลใช้วิธีการแปลตรงตัวสำหรับถ้อยคำ “We have a surgery.” ว่า “เรามีการผ่าตัดต้องทำ” ซึ่งคงลักษณะของการกล่าวอ้างถึงความสำคัญของการผ่าตัดที่กำลังจะเกิดขึ้นและ

ปฏิเสธการตอบคำถามผู้ฟังโดยอ้อมไว้ได้เช่นเดียวกับต้นฉบับ บทแปลนี้จึงสามารถรักษาการแสดงความสุภาพ โดยเน้นการให้คุณค่ากับความคิดเห็นของผู้ฟังในระดับสูงไว้ได้

5.2 การแปลเอาความ

การแปลที่เน้นการสื่อความหมายของต้นฉบับโดยไม่ได้มุ่งเน้นการรักษาโครงสร้างของภาษาตามต้นฉบับ สำหรับการแปลเอาความนี้ ผู้วิจัยขอนำเสนอกลวิธีที่พบบ่อย ดังนี้

5.2.1 การแปลโดยอธิบายความ

การแปลที่สื่อความหมายด้วยการอธิบายคำหรือความหมายของต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 9

สถานการณ์ จอร์จกับคริสตินากำลังคุยกันเรื่องที่เมเรดิธเป็นลูกของศัลยแพทย์ชื่อดัง

ตัวละคร (สถานภาพ) จอร์จ (แพทย์ฝึกหัด) – คริสติน่า (แพทย์ฝึกหัด)

Cristina You know Meredith is inbred?

คริสติน่า รู้ปะ เมเรดิธมาจากตระกูลหมอ

Goerge Like it's uncommon around here to be a doctor's parent...

จอร์จ เยอะเยอะไปที่มีพ่อแม่เป็นหมอ

จากสถานการณ์ข้างต้น จอร์จซึ่งมีสถานภาพเป็นแพทย์ฝึกหัดร่วมรุ่นของคริสติน่า กล่าวถ้อยคำแสดงความคิดเห็นโดยอ้อมซึ่งให้คุณค่ากับความคิดเห็นของผู้ฟังในระดับสูง และเลี่ยงการกล่าวถ้อยคำที่เน้นว่าเป็นความเห็นของตนเอง ซึ่งจอร์จได้ตอบคำถามคริสติน่าด้วยวิธีการแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นทางการเป็นเหตุเป็นผลที่สื่อความได้ว่า การมีพ่อแม่เป็นแพทย์ไม่ใช่เรื่องที่เกิดขึ้นสำหรับคนที่ทำงานอยู่ในโรงพยาบาล ทั้งนี้ ผู้พูดไม่ได้ตอบรับหรือตอบปฏิเสธว่า ตนเองรู้หรือไม่ แต่ผู้พูดเลือกกล่าวถ้อยคำแสดงความคิดเห็นแทนการตอบคำถาม “Like it's uncommon around here to be a doctor's parent...”

จากบทแปลในตัวอย่างที่ 9 ผู้แปลแปลถ้อยคำ “Like it's uncommon around here to be a doctor's parent...” ไว้ว่า “เยอะเยอะไปที่มีพ่อแม่เป็นหมอ” ซึ่งใช้วิธีการแปลเอาความโดยอธิบายความหมายที่สื่อความได้ตามต้นฉบับ แต่ไม่ได้ใช้กลวิธีการแปลตรงตัว ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการปรับบทแปลให้ได้ภาษาที่เป็นธรรมชาติและกระชับยิ่งขึ้น บทแปลนี้รักษาความสุภาพในการกล่าวแสดงความคิดเห็นไว้ได้ โดยเน้นความรู้ความเข้าใจร่วมกันของผู้พูดและผู้ฟัง ซึ่งสอดคล้องกับเงื่อนไขที่ให้คุณค่าเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ฟังเช่นเดียวกับต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 10

สถานการณ์ จอร์จกำลังอธิบายให้คลาร์กที่ฟังว่า อาการของคลาร์กค่อนข้างรุนแรงน่าเป็นห่วงและยังออกจากโรงพยาบาลไม่ได้ ขณะที่คลาร์กหวังว่าอาการของเขาจะไม่แย่เกินไปนัก จึงถามจอร์จกลับไปว่ามีเรื่องอะไรที่ตึงเครียด

ตัวละคร (สถานภาพ) จอร์จ (แพทย์ฝึกหัด) – คลาร์ก (ผู้ป่วย)

George When you got injured in the fire, the shock to your body combined with the drugs and the damage...your heart seized up, and you went into cardiac arrest. You're also bleeding internally, so you need to stay for observation, which means that you are probably about to go into withdrawal. But you can't leave because it is still quite possible that you'll need surgery.

จอร์จ ตอนที่คุณบาดเจ็บเพราะไฟลวก ผลกระทบที่มีต่อร่างกาย / ประกอบกับฤทธิ์ยา ที่สร้างความ... / เสียหายกับหัวใจคุณ ทำให้เกิดอาการหัวใจวาย / คุณเองมีเลือดออกภายใน ซึ่งจำเป็นต้องให้คุณอยู่ดูอาการ / นั่นแปลว่า คุณกำลังจะเริ่มมีอาการอยากยา / แต่คุณยังไม่ไปไหนไม่ได้ เพราะมีโอกาสสูงว่าคุณต้องรับการผ่าตัด

Clark You got any good news, Dr. O'Malley?

คลาร์ก มีข่าวดีๆ จะบอกผมรีเปล่า ดร. โอมาลลี่

Goerge I wish I could say yes.

จอร์จ ถ้าบอกได้ ผมคงบอกไปแล้ว

จากสถานการณ์ข้างต้น จอร์จกล่าวถ้อยคำแสดงความรู้สึกที่ให้คุณค่ากับความคิดเห็นของผู้พูดในระดับน้อย ด้วยวิธีการกล่าวออกตัวเพื่อแสดงถึงความรู้สึกหรือความต้องการของตนเองในการตอบสนองสิ่งที่คลาร์กต้องการได้ยีนว่า “I wish I could say yes.” ผู้พูดใช้วิธีการกล่าวแสดงความคิดเห็นเพื่อตอบปฏิเสธผู้ป่วย ซึ่งสื่อความได้ว่า ผู้พูดก็ต้องการจะบอกเรื่องที่ดีเกี่ยวกับอาการของผู้ฟังทราบเช่นกัน แต่ก็ไม่สามารถบอกผู้ฟังได้เพราะยังไม่มีเรื่องที่ดีเกี่ยวกับอาการของผู้ฟัง

จากบทแปลในตัวอย่างที่ 10 ผู้แปลแปลถ้อยคำ “I wish I could say yes.” ไว้ว่า “ถ้าบอกได้ ผมคงบอกไปแล้ว” ซึ่งเป็นวิธีการแปลเอาความโดยอธิบายความหมายและปรับให้เป็นรูปประโยคแสดงเงื่อนไขที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า “ถ้า” ในขณะที่เดียวกันก็ยังสามารถสื่อความในลักษณะของการกล่าวออกตัวไว้ด้วย คำว่า “ผมคง” โดยคำว่า “คง” เป็นคำกริยาที่สื่อความหมายถึงลักษณะของการคาดคะเน (Royal Institute, 2011) คำว่า “ผมคง” สื่อความในลักษณะของการกล่าวออกตัวโดยแสดงถึงความรู้สึกนึกคิดของผู้พูด ที่ต้องการแจ้งข่าวดีให้ผู้ฟังทราบเหมือน ถ้ามีเรื่องที่ดีเกิดขึ้น ดังนั้น บทแปลนี้จึงรักษาความรู้สึกที่ให้คุณค่าเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้พูดในระดับน้อยด้วยวิธีการกล่าวออกตัวไว้ได้เช่นเดียวกับต้นฉบับ

5.2.2 การแปลโดยใช้คำตามวัฒนธรรมของภาษาปลายทาง

การแปลที่สื่อความหมายให้สอดคล้องกับสังคมวัฒนธรรมของภาษาปลายทาง

ตัวอย่างที่ 11

สถานการณ์ เบลีย์ไม่เห็นด้วยกับเบิร์คที่เลือกแพทย์ฝึกหัดที่มีฝีมือผ่าตัดอ่อนที่สุด มาเข้าร่วมผ่าตัดเป็นคนแรก แต่เบิร์คเห็นว่าวิธีนี้เป็นวิธีที่ช่วยปรามแพทย์ฝึกหัดคนอื่นๆ ให้เชื่อฟังผู้บังคับบัญชา

ตัวละคร (สถานภาพ) เบิร์ค (อาจารย์แพทย์) – เบลีย์ (แพทย์ประจำบ้าน)

Bailey sh. . , every year you pick your guy, and every year your guy suffers more than any other intern on surgery.

เบลีรี่ ทุกๆ ปีคุณเลือกแต่ละคนนี่ที่ตื้อขึ้นคอกันทุกราย

Burke **Terrorise one, and the rest fall in line**

เบิร์ค **เชือดไก่ตัวนึง ถึงที่ตุ๊กก็ไม่กล้าชน**

จากสถานการณ์ข้างต้น เบลีย์ซึ่งมีสถานภาพเป็นผู้ใต้บังคับบัญชาของเบิร์ค กล่าวถ้อยคำที่สื่อว่าไม่เห็นด้วยกับวิธีที่เบิร์คเลือกใช้ แต่เบิร์คกล่าวถ้อยคำที่แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างออกมาโดยอ้อมด้วยวิธีการกล่าวแสดงเหตุผล โดยการยกความรู้ความเข้าใจที่สัมพันธ์กับขนบธรรมเนียมในการสั่งสอนบุคคลอื่น ซึ่งจัดเป็นถ้อยคำแสดงความสุภาพด้วยการให้คุณค่ากับความเห็นของผู้ฟังในระดับสูง โดยหลีกเลี่ยงการกล่าวถ้อยคำที่เน้นว่าเป็นความเห็นของตนเอง

จากบทแปลในตัวอย่างที่ 11 ผู้แปลเลือกใช้วิธีการแปลเอาความโดยใช้คำตามวัฒนธรรมสำหรับถ้อยคำ “Terrorise one, and the rest fall in line.” ว่า “เชือดไก่ตัวนึง ถึงที่ตุ๊กก็ไม่กล้าชน” โดยปรับให้เข้ากับสำนวนไทยที่ว่า “เชือดไก่ให้ลิงดู” ซึ่งผู้แปลได้สื่อความหมายเชิงเปรียบเทียบในการลงโทษบุคคลหนึ่งเพื่อข่มขวัญบุคคลอื่นไว้ได้เช่นเดียวกับต้นฉบับ และยังสื่อความด้านความสุภาพในการแสดงความคิดเห็นของตนเองที่แย้งความเห็นผู้ฟังไว้ได้เช่นเดียวกับต้นฉบับด้วย บทแปลนี้จึงประกอบไปด้วยความหมายที่สื่อความได้ตรงตามตัวอักษร ขณะเดียวกันก็ยังรักษาความหมายในการแสดงความสุภาพโดยการกล่าวแสดงความคิดเห็นโดยอ้อมไว้ได้เช่นเดียวกับต้นฉบับ

5.2.3 การแปลโดยปรับไวยากรณ์ให้เข้ากับภาษาปลายทาง

การแปลที่ปรับเปลี่ยนไวยากรณ์ตามลักษณะของภาษาปลายทาง

ตัวอย่างที่ 12

สถานการณ์ เดเร็ค (อาจารย์แพทย์) กับรอส (แพทย์ฝึกหัด) กำลังผ่าตัดสมองให้ผู้ป่วยรายหนึ่ง (แพทย์ฝึกหัดร่วมรุ่นของรอส) แต่ผู้ป่วยตกอยู่ในภาวะวิกฤติรุนแรงระหว่างการผ่าตัด ขณะเดียวกันรอสรู้สึกผิดที่หลอกให้เพื่อนร่วมรุ่นคนนี้ไปทำงานแทนเขา จนประสบอุบัติเหตุไฟฟ้าช็อต แต่เดเร็คไม่รู้เรื่องดังกล่าว เลยคิดว่ารอสควบคุมสติตัวเองไม่อยู่เพราะความสนิมสนมส่วนตัว เดเร็คจึงเสนอให้รอสออกจากห้องผ่าตัด

ตัวละคร (สถานภาพ) เดเร็ค (อาจารย์แพทย์) – รอส (แพทย์ฝึกหัด)

Ross This is my fault.

รอส นี่เป็นความผิดของผม

Derek Shane.

เดเร็ค เซน

Ross No, I did this.

รอส ไม่ ผมทำเอง

Derek You didn't do anything. This is not your fault. This just happened. **Now I can't have you in here if you can't hold it together.** Can you be in here?

เดเร็ค คุณไม่ได้ทำอะไร นี่ไม่ใช่ความผิดของคุณ / มันเกิดขึ้นเอง / **ตอนนี้ผมให้คุณอยู่ในนี้ไม่ได้ ถ้าคุณรวบรวมสติไม่ได้** / คุณจะอยู่ได้ไหม

จากสถานการณ์ข้างต้น เดเร็คซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของรอสกล่าวถ้อยคำแสดงความสุภาพโดยให้คุณค่ากับความคิดเห็นของผู้ฟังในระดับสูงว่า “...**Now I can't have you in here if you can't hold it together...**” โดยเดเร็คกล่าวแสดงความเห็นของตนเองด้วยถ้อยคำในรูปประโยคแสดงเงื่อนไข (if-clause) ซึ่งแสดงความคิดเห็นของตนเองที่เป็นไปตามหลักเหตุผลเกี่ยวกับข้อเท็จจริงในการปฏิบัติงาน ที่ศัลยแพทย์ควรมีสติสัมปชัญญะครบถ้วนในการผ่าตัด หากสภาพจิตใจไม่พร้อมก็ไม่ควรทำงานในห้องผ่าตัด การให้เหตุผลประกอบตามหลักการปฏิบัติงานนี้ ช่วยลดการให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของตนเองลงได้

จากข้อมูลในตัวอย่างที่ 12 ผู้แปลใช้วิธีการแปลเอาความโดยปรับไวยากรณ์โครงสร้างประโยคสำหรับถ้อยคำ “...**Now I can't have you in here if you can't hold it together...**” ว่า “...**ตอนนี้ผมให้คุณอยู่ในนี้ไม่ได้ ถ้าคุณรวบรวมสติไม่ได้**” โดยย้ายคำว่า “ไม่” ไปไว้ส่วนท้ายของประโยคและประกอบกับคำว่า “ได้” ซึ่งเป็นคำกริยาที่ใช้ประกอบ (Royal Institute, 2011) เพื่อช่วยให้บทแปลสั้นไหลเป็นธรรมชาติ เมื่อพิจารณาความหมาย บทแปลยังคงลักษณะของประโยคแสดงเงื่อนไขตามหลักข้อเท็จจริงไว้ได้ตามต้นฉบับ บทแปลนี้จึงสื่อความหมายด้านความสุภาพในการแสดงความคิดเห็นตามหลักเหตุผลไว้ได้เช่นเดียวกับต้นฉบับ

5.3 การละไม่แปล

การละไม่แปลเป็นกลวิธีการแปลประเภทหนึ่งที่ปรากฏในบทแปลคำบรรยายใต้ภาพบ่อยครั้ง นอกจากแปลคำบรรยายใต้ภาพแล้ว ผู้ชมสามารถรับสารผ่านทางภาพที่ปรากฏบนหน้าจอ เสียงบทสนทนาในภาษาต้นทาง รวมทั้งเสียงดนตรีและเสียงประกอบอื่นๆ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของสื่อประเภทนี้ได้ด้วย ดังนั้น ถึงแม้ในบางกรณีที่บทแปลคำบรรยายใต้ภาพไม่ได้นำเสนอข้อมูลไว้อย่างครบถ้วน แต่ผู้ชมก็ยังสามารถรับสารผ่านสีหน้าหรือน้ำเสียงของตัวละครได้

ตัวอย่างที่ 13

สถานการณ์ หลังเลิกงานโอเวนไปช่วยเดเร็คต่อชานบ้านที่ผู้รับเหมาสร้างค้างไว้เพื่อระบายความเครียดระหว่างที่กำลังต่อชานบ้านกันอยู่ โอเวนเอ่ยถามเดเร็คด้วยความสงสัยว่า ผู้รับเหมายอมให้เดเร็คมาต่อชานบ้านด้วยตนเองได้ด้วยหรือ

ตัวละคร (สถานการณ์) เดเร็ค (อาจารย์แพทย์) - โอเวน (หัวหน้าแผนกศัลยกรรม)

Owen I don't understand. Your contractor doesn't care that you're building this deck yourself?

โอเวน ผมไม่เข้าใจ ผู้รับเหมาของคุณไม่สน / ว่าคุณลงมือสร้างชานบ้านด้วยตัวเองหรือ

Derek Well, I wouldn't say that, but he does work for me. If I didn't have this ...
I'd kill my resident.

เดเร็ค ผมพูดอย่างนั้นไม่ได้หรอก แต่เขาทำงานให้ผม / ถ้าไม่ทำอย่างนี้ ผมคงได้ฆ่าแพทย์
ฝึกหัดของผมแน่

จากสถานการณ์ข้างต้น เดเร็คซึ่งมีสถานภาพเป็นไต่ผู้บังคับบัญชาของโอเวน กล่าวถ้อยคำแสดง
สุภาพกล่าวถ้อยคำแสดงความสุภาพโดยเน้นการให้คุณค่ากับความคิดเห็นผู้ฟังในระดับสูง โดยใช้คำ
ตามด้วยการกล่าวแสดงความคิดเห็นขัดแย้ง “Well, I wouldn't say that, but ...” การใช้คำ
“Well” ช่วยชะลอการแสดงความคิดเห็นขัดแย้งว่า “...I wouldn't say that, ...” แล้วตามด้วยถ้อยคำที่
ขึ้นต้นด้วยคำว่า “but...” เพื่อสื่อความในทางตรงกันข้ามกับสิ่งที่ผู้ฟังกล่าวถึงก่อนหน้านี้

จากบทแปลในตัวอย่างที่ 13 ผู้แปลเลือกจะไม่แปลคำกริยา “Well” ซึ่งเป็นคำที่แสดง
สุภาพด้วยการชะลอการแสดงความคิดเห็นขัดแย้ง แต่นำเสนอบทแปลของถ้อยคำแสดงความคิดเห็นขัดแย้ง
ซึ่งอยู่ต่อจากคำกริยา “ผมพูดอย่างนั้นไม่ได้หรอก แต่เขาทำงานให้ผม” การละไม่การแปลคำว่า
“Well” น่าจะมีสาเหตุมาจากข้อจำกัดด้านเวลาในการนำเสนอบทแปล “Well, I wouldn't say that, but
he does work for me.” ที่มีระยะเวลาเพียง 3 วินาที ผู้แปลจึงเลือกนำเสนอความหมายอันเป็นสาระสำคัญ
ก่อน และผู้แปลอาจพิจารณาแล้วว่า ผู้ชมน่าจะได้รับสารที่แสดงสุภาพด้วยการกล่าวคำกริยาผ่าน
เสียงพูดในภาษาต้นฉบับและสีหน้าของตัวละครได้โดยไม่ต้องอาศัยบทแปล

จากตัวอย่างสถานการณ์ทั้งหมดที่นำเสนอไว้ในหัวข้อนี้ ทำให้ทราบว่า ไม่ว่าจะใช้กลวิธีการแปลแบบใด
หากผู้แปลสามารถตีความหมายด้านความสุภาพของต้นฉบับได้ และสามารถถ่ายทอดความหมายนั้นออกมาได้
อย่างครบถ้วน บทแปลก็จะสามารถแสดงสุภาพไว้ได้เช่นเดียวกับต้นฉบับ ซึ่งรวมถึงวิธีการละไม่แปลที่
ผู้แปลไม่ได้ถ่ายทอดความหมายด้านความสุภาพผ่านตัวอักษรที่เป็นบทแปล แต่ผู้ชมก็ยังสามารถรับสารที่เป็น
ความหมายด้านความสุภาพจากภาพและน้ำเสียงของตัวละครได้

6. สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่ใช้แนวคิด GSP (Leech, 2007) พบการกล่าวถ้อยคำแสดงสุภาพด้านความ
คิดเห็นร้อยละ 41.10 จากถ้อยคำแสดงสุภาพทั้งหมดที่กล่าวโดยแพทย์ ซึ่งสะท้อนถึงการให้ความสำคัญ
กับการแสดงสุภาพเมื่อกล่าวถ้อยคำแสดงความคิดเห็นในบริบทสังคมของแพทย์ และพบวิธีการกล่าว
ถ้อยคำแสดงสุภาพด้านความคิดเห็นหลายวิธีด้วยกัน เมื่อพิจารณาจากการให้คุณค่ากับผู้ฟังในระดับสูง
พบวิธีการกล่าวถ้อยคำแสดงสุภาพ (ร้อยละ 50.06) ได้แก่ การใช้คำกริยา การแสดงความเห็น
สอดคล้องกันบางส่วน การกล่าวแสดงเหตุผล การถามกลับ และการกล่าวทวนถ้อยคำผู้ฟัง และเมื่อพิจารณา
จากการให้คุณค่ากับผู้ฟังในระดับน้อย (ร้อยละ 49.94) พบเพียงวิธีการกล่าวออกตัวเพื่อแสดงสุภาพผ่าน
ถ้อยคำ ผลการวิจัยในส่วนนี้สะท้อนถึงวิธีการแสดงสุภาพในลักษณะต่างๆ เพื่อรักษาความสัมพันธ์ของคู่
สนทนา ในขณะที่เดียวกันก็ยิ่งรักษาเป้าหมายของการสนทนานั้นไว้ให้ประจักษ์แก่ผู้ฟังได้อีกด้วย แม้ว่าถ้อยคำ

แสดงความคิดเห็นบางถ้อยคำจะมีสาระสำคัญที่ไม่ถูกใจผู้ฟังและอาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของคู่สนทนาได้ แต่ผู้พูดก็มีวิธีการในการกล่าวถ้อยคำแสดงความคิดเห็นอย่างสุภาพให้เลือกใช้หลายวิธีด้วยกันดังที่พบในการวิจัยนี้ นอกจากนี้ ผลการวิจัยพบว่า การเลื่อนลำดับชั้นในสายงานแพทย์ในละครชุดทางโทรทัศน์เรื่องนี้ ไม่ใช่ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้ถ้อยคำแสดงความรู้สึก เนื่องจากมีปัจจัยอื่นๆ ที่มีความสำคัญต่อการเลือกใช้ถ้อยคำแสดงความรู้สึกมากกว่า ได้แก่ บริบทสถานการณ์และสถานภาพทางสังคมของคู่สนทนาขณะที่กล่าวถ้อยคำ โดยไม่คำนึงว่าผู้พูดได้รับการเลื่อนลำดับชั้นมาหรือไม่

ด้านการเลือกใช้แนวคิด GSP (Leech, 2007) ในการศึกษาข้อมูลเรื่องความรู้สึกฉบับแปลภาษาไทย ผู้วิจัยมีทัศนะว่า แนวคิดนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในงานวิจัยข้อมูลบทบรรยายใต้ภาพภาษาไทยได้อย่างเหมาะสม เช่นเดียวกับแนวคิดของบราวน์และเลวินสัน (Brown & Levinson, 1987) เนื่องจากแนวคิดนี้อาศัยการตีความที่อ้างอิงถึงความหมายระดับคำ ระดับวลี และระดับประโยค ร่วมกับบริบทสถานการณ์และสถานภาพทางสังคมของคู่สนทนาที่ปรากฏบนหน้าจอ ทั้งนี้ อาจมีสาเหตุมาจากลักษณะของข้อมูลวิจัยที่เป็นบทบรรยายใต้ภาพที่มีบริบทและสถานการณ์ของสังคมวัฒนธรรมของภาษาต้นทางปรากฏอยู่ในภาพและเสียงโดยตลอด จึงอาจมีส่วนที่เอื้อต่อการวิเคราะห์ข้อมูลบทแปลภาษาไทยด้วยก็เป็นได้

สำหรับการแปล กลวิธีการแปลที่พบส่วนใหญ่เน้นเป็นไปในลักษณะของการแปลเอาความมากกว่าการแปลตรงตัวซึ่งสอดคล้องกับกลวิธีการแปลบทบรรยายใต้ภาพที่สัญฉวี สายบัว (Saibua, 2010, p.96) ได้กล่าวไว้ โดยที่ผู้แปลสามารถถ่ายทอดความหมายด้านความรู้สึกได้ใกล้เคียงกับต้นฉบับ จึงสามารถรักษาความรู้สึกไว้ในบทแปลได้ตามต้นฉบับ และช่วยสื่อความให้ผู้ชมที่อยู่ต่างสังคมและภาษาวัฒนธรรมทำความเข้าใจความหมายด้านความรู้สึกได้ อีกทั้งยังมีส่วนช่วยให้ผู้ชมรับชมละครโทรทัศน์จากต่างประเทศได้อย่างมีอรรถรสและได้รับสารที่เสมือนหรือใกล้เคียงกับภาษาต้นฉบับ กลวิธีการแปลความหมายด้านความรู้สึกไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะกลวิธีการแปลแบบใดแบบหนึ่ง แต่จะขึ้นอยู่กับบทแปลที่นำเสนอเห็นว่าใช้ภาษาที่สละสลวยเป็นธรรมชาติหรือไม่ ผู้แปลจึงเป็นผู้ที่มีหน้าที่สำคัญในการคัดเลือกกลวิธีการแปลมาใช้ให้เหมาะสม และมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการกำหนดความหมายที่แสดงไว้บทแปล ผู้แปลบทบรรยายใต้ภาพจึงจำเป็นต้องมีทักษะความชำนาญในการตีความภาษาต้นฉบับ และมีความสามารถในการคัดเลือกถ้อยคำที่จะนำมาร้อยเรียงเป็นบทแปลที่สื่อความหมายได้ตรงตามต้นฉบับหรือใกล้เคียงกับต้นฉบับมากที่สุด โดยควรต้องคำนึงถึงข้อจำกัดเฉพาะทางด้านภาษาและด้านเทคนิคของงานแปล บทบรรยายใต้ภาพที่จะส่งผลกระทบต่อการทำงานโดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ตัวละครพูดเร็วมากจนพื้นที่บนหน้าจออาจไม่เพียงพอที่จะบรรจุตัวอักษรบทแปลได้ทั้งหมด ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้ชมอ่านบทแปลได้ไม่ทันเวลา

นอกจากนี้ ยังพบการละไม่แปล แต่ความหมายด้านความรู้สึกก็ยังสามารถส่งผ่านมาถึงผู้ชมได้โดยอาศัยองค์ประกอบในการสื่อความของบทแปลเอง อันได้แก่ ภาพและเสียง จึงเป็นที่ประจักษ์ว่า การถ่ายทอดความหมายด้านความรู้สึกในบทบรรยายใต้ภาพไม่ได้จำกัดอยู่แค่เพียงตัวอักษรที่ปรากฏแก่สายตาผู้ชมเท่านั้น ดังนั้น ในการทำงานแปล ผู้แปลจึงควรนำองค์ประกอบดังกล่าวมาใช้ในการทำงาน และผลิตบทแปลที่สอดคล้องประสานกับภาพและเสียง เพื่อสื่อความหมายด้านความรู้สึกออกมาให้ได้ใกล้เคียงกับต้นฉบับมากที่สุด หากผู้แปลสามารถนำองค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาใช้ประโยชน์ในการถ่ายทอดความหมายไว้ได้อย่างครบถ้วน

แล้ว ก็ถือว่าผู้แปลประสบความสำเร็จในการพิจารณาเลือกใช้กลวิธีการแปลที่เหมาะสมกับคุณลักษณะเฉพาะของสื่อต้นฉบับเป็นสำคัญ

7. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุจิตต์ลักษณ์ ดีผดุง ที่กรุณาชี้แนะแนวทาง ให้คำปรึกษา ในการดำเนินการวิจัยและการเขียนบทความวิจัยฉบับนี้ และขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาให้ ข้อเสนอแนะในการนำเสนอบทความให้ครบถ้วนสมบูรณ์ตามหลักวิชาการ

เชิงอรรถ

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “กลวิธีการแปลความสุภาพในบริบททางการแพทย์ : กรณีศึกษาบทบรรยายใต้ภาพ เรื่อง *Grey's Anatomy*” หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

เอกสารอ้างอิง

- Brown, P., & Levinson, S. C. (1987). *Politeness* (Vol. Some universals in language usage). Australia: University of Cambridge.
- Cintas, J. D. (2010). Subtitling. In Y. Gambier, & L. V. Dooslaer, *Handbook of translation studies* Vol. 1 (pp.344-349). Amsterdam: John Benjamins.
- Hatim, B. (2005). *Teaching and researching translation*. Beijing: Foreign Language Teaching and Research Press.
- Hatim, B., & Mason, I. (1997). *The translator as communicator*. London: Routledge.
- House, J. (1977). *A model for translation quality assessment*. Tübingen: Genter Narr.
- Leech, G. (1983). *Principles of pragmatics*. New York: Longman.
- Leech, G. (2007). Politeness: Is there an East-West divide? *Journal of Politeness Research*, 3, 167-206.
- Likhitpitak T. (2013). *Translation of politeness strategies in animated films' dubbed versions from English into Thai*. Master's Thesis (Language and Culture for Communication and Development). Mahidol University, Nakhon Pathom. (in Thai)
- Newmark, P. (1988). *A textbook of translation*. New York: Prentice Hall.
- Pinmanee S. (2010). *Translation: From wrong to right*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)

- Poosri P. (2012). *A study of unpleasant speech act translation in Thai movies*. Master's Thesis (Language and Culture for Communication and Development). Mahidol University, Nakhon Pathom. (in Thai)
- Ramael, A. (2010). Audiovisual translation. In Y. Gambier, & L. Dooslaer, *Handbook of translation studies* (pp.12-17). Amsterdam: John Benjamins.
- Royal Institute (2011). *Dictionary of the Royal Institute, 2011*. Retrieved from <http://www.royin.go.th/dictionary/> (in Thai)
- Saibua S. (2010). *Lak Kanpaen* (8th ed). Bangkok: Thammasat University. (in Thai)
- Sukwitthayakul C. (2014). *A study of impoliteness translation from English into Thai in children's literature*. Master's Thesis (Language and Culture for Communication and Development). Mahidol University, Nakhon Pathom. (in Thai)
- Thomas, J. (1995). *Meaning in Interaction*. New York: Longman Publishing.
- Watts, R. J. (2003). *Politeness*. Cambridge: Cambridge University Press.